Pääluokka 35
YMPÄRISTÖMINISTERIÖN HALLINNONALA

Selvitysosa: Ilmastonmuutoksen hillintä ja muutokseen sopeutuminen EU:ssa hyväksyttyjen, vuoteen 2020 ulottuvien ilmasto- ja energiatavoitteiden saavuttamiseksi edellyttävät laajoja toiminnallisia ja myös toimintatapoihin puuttuvia muutoksia. Suomi vaikuttaa EU:n osana riittävän sitovan ja vaikuttavan kansainvälisen ilmastosopimuksen aikaansaamiseksi ja toimeenpanemiseksi. Tiukoilla ilmastotavoitteilla luodaan uudenlaista kysyntää ja kasvun mahdollisuuksia teknologisille ja muille innovaatioille ja osaamiselle.

Kansallisessa ilmasto- ja energiapolitiikassa on tavoitteena muun muassa eheyttää yhdyskuntarakennetta, vähentää rakennuksista ja asumisesta aiheutuvaa energian käyttöä ja päästöjä sekä lisätä uusiutuvan energian tuotantoa ja käyttöä. Yhdyskuntarakenteen eheytymistä kaupunkiseuduilla edistetään yhteensovittamalla maankäyttöä, asumista, palveluja ja liikennettä. Uusiutuvan energian lisäystä tavoitellaan merkittävällä tuulivoimakapasiteetin kasvattamisella.

Suurissa kasvukeskuksissa asuntojen riittämätön tarjonta nostaa vuokra- ja hintatason korkeaksi. Asuntokysyntä kasvaa näillä alueilla nopeasti myös jatkossa. Asumisen kohtuuhintaisuus on avainkysymys elinkeinoelämän toimintaedellytysten sekä alueiden ja kansalaisten hyvinvoinnin turvaamisessa. Valtion sekä kasvukeskusten kaupunkien ja kuntien yhteistyöllä lisätään asuntotonttien ja asuntojen tarjontaa. Pitkäaikaisasunnottomuuden vähentäminen ja heikoimpien ryhmien asuntotilanteen parantaminen ovat valtion tuen suuntaamisen painopisteenä.

Rakennusten tehostetulla energian käytöllä, uusiutuvan energian käyttöönotolla ja energiatehokkaalla rakentamisella on tavoitteena saavuttaa mittavia energiasäästöjä ja edistää kansallisia ilmastotavoitteita. Uudistetun rakennusten energiatehokkuusdirektiivin toimeenpano edellyttää rakentamista ja rakennuksia koskevien säännösten ja määräysten laajaa uusimista. Rakentamisen kokonaislaatu ja turvallisuus korostuvat edelleen rakentamisen ohjauksessa.

Vaarallisten kemikaalien kulkeutumisen ja ympäristökuormituksen vähentäminen edellyttävät valtioiden rajat ylittävää yhteistyötä. Itämeren sekä sisä- ja pohjavesien tilaan vaikuttaa toiminta valuma-alueilla ja merillä. Meriliikenteen ja erityisesti öljykuljetusten määrän voimakas kasvu Suomenlahdella lisää alusöljy- ja kemikaalionnettomuuksien torjuntavalmiuden tarvetta.

Luonnon monimuotoisuuden, vesiensuojelun ja luonnonvarojen kestävän käytön huomioonottamiseen kaikessa päätöksenteossa tarvitaan hallinnon ja sidosryhmien yhteistyötä ja eri toimijoiden osallistamista. Vesien ja Itämeren hyvän tilan saavuttaminen edellyttää rehevöitymisen ja haitallisista aineista johtuvien riskien vähentämistä sekä vesiluonnon monimuotoisuuden suojelua kansainvälisten sopimusten ja EU:n tavoitteiden mukaisesti. Luonnon monimuotoisuuden köyhtymisen pysäyttäminen vuoteen 2020 mennessä saavutetaan turvaamalla ekosysteemit, lajit ja perinnöllinen monimuotoisuus, vähentämällä luonnon monimuotoisuuteen kohdistuvia paineita ja tukemalla luonnonvarojen kestävää käyttöä.

Ilmastonmuutos ja luonnonvarojen rajallisuus muuttavat tuotanto- ja kulutusrakenteita. Valtioneuvoston luonnonvaraselonteossa lähtökohtana on, että luonnonvaroja hyödynnetään materiaali- ja energiatehokkaasti ja pyritään materiaalien suljettuun kiertoon, joka vähentää kasvihuonekaasupäästöjä ja jätettä eikä vaaranna luonnon ekosysteemipalveluja. Tarvitaan rakenteellisia muutoksia, ohjauskeinoja sekä kokeiluja, joilla edistetään vihreää taloutta.

Kansallisen kestävän kehityksen strategian uudistaminen tähtää pitkän aikavälin (2050) kestävän kehityksen tavoitteisiin sekä eri hallinnonalojen ja hallinnon ulkopuolisten toimijatahojen sitoutumiseen.

Ympäristöministeriön hallinnonalan talousarvion määräahoilla ei arvioida olevan merkittäviä vaikutuksia sukupuolten väliseen tasa-arvoon. Sukupuolten tasa-arvoa edistetään toimialalla muutoin säädös- ja informaatio-ohjauksen keinoin muun muassa rakennettua ympäristöä koskevassa

ohjauksessa ja päätöksenteossa. Hallinnonalan omassa toiminnassa ja johtamisessa korostetaan toimintatapoja, jotka tukevat tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta.

Ympäristöministeriö asettaa seuraavat tavoitteet toimialan yhteiskunnalliselle vaikuttavuudelle:

— Saadaan aikaan riittävän kattava ja oikeudellisesti sitova kansainvälinen sopimus ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi ja siihen sopeutumiseksi tavoitteena rajoittaa globaali lämpötilan keskimääräinen nousu kahteen celsiusasteeseen.
— Kulutus ja tuotanto on kestävää ja vastuullista siten, että materiaalitehokkuus kasvaa, päästöt vähenevät ja kulutuksen hiilijalanjälki pienenee. Luonnonvarojen käyttö on kestävää ja turvaa ekosysteemipalvelut.
— Yhdyskuntajätteen määrä kääntyy laskuun, jätteiden kierrätys tehostuu ja kaatopaikoille päätyy enintään 20 % yhdyskuntajätteistä v. 2016.
— Vaarallisten aineiden ja pienhiukkasten aiheuttamat riskit tunnetaan ja ne eivät aiheuta merkittäviä ympäristö- ja terveyshaittoja. Öljy- ja kemikaalivahinkojen torjuntavalmius Suomenlahdella on riittävä.
— Luonnon monimuotoisuuden suojelun ja kestävän käytön ohjausvälineitä on vahvistettu eliölajien ja luontotyyppien suojelun tehostamiseksi.
— Itämeren ja sisävesien tilaa heikentävät paineet vähenevät ja vesien tila paranee. Pohjavesien pilaantumisriski pienenee.
— Kaupunkiseutujen yhdyskuntarakenne eheytyy energiatehokkaammaksi, ihmisten hyvinvointi ja arjen sujuvuus paranevat sekä liikennetarve vähenee.
— Rakennusten energiatehokkuus paranee. Energiaa säästäviä ratkaisuja ja uusiutuvia energiamuotoja otetaan käyttöön.
— Helsingin seudulla asuntotonttitarjonta ja asuntorakentaminen lisääntyvät, mikä parantaa seudun taloudellisen toiminnan ja kohtuuhintaisen asumisen edellytyksiä sekä vakauttaa vuokra- ja omistusasuntomarkkinoita.

Tuottavuuden parantaminen

Julkisen sektorin tuottavuuden lisääminen on osa hallituksen talouspoliittista strategiaa. Valtionhallinnon uudella vaikuttavuus- ja tuloksellisuusohjelmalla pyritään säilyttämään toiminnan vaikuttavuus ja palvelukyky voimavarojen vähenemisestä huolimatta. Toimintojen tehokkuuden lisäämiselle aiemmissa tuottavuusohjelmissa asetetut tavoitteet säilyvät taloudelliselta kokonaisvaikutukseltaan ennallaan.

Pääluokan valtuudet momenteittain (milj. euroa)

		2012 varsinainen talousarvio	2013 esitys
35.10.61	*Ympäristönsuojelun edistäminen* (siirtomääräraha 3 v)		
	— myöntämisvaltuus	—	4
35.10.63	*Luonnonsuojelualueiden hankinta- ja korvausmenot* (siirtomääräraha 3 v)		
	— myöntämisvaltuus	10	10

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2011—2013

	v. 2011 tilinpäätös 1000 €	v. 2012 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2013 esitys 1000 €	Muutos 2012—2013 1000 €	%

		v. 2011 tilinpäätös 1000 €	v. 2012 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2013 esitys 1000 €	Muutos 2012—2013 1000 €	%
01.	**Ympäristöhallinnon toimintamenot**	**77 377**	**74 081**	**76 231**	**2 150**	**3**
01.	Ympäristöministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	35 828	34 263	35 130	867	3
04.	Suomen ympäristökeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	31 035	30 603	31 215	612	2
21.	Ympäristöministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha (siirtomääräraha 2 v)	716	815	1 186	371	46
29.	Ympäristöministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	7 748	6 350	6 700	350	6
65.	Avustukset järjestöille ja ympäristönhoitoon (siirtomääräraha 3 v)	2 050	2 050	2 000	-50	-2
10.	**Ympäristön- ja luonnonsuojelu**	**105 235**	**122 386**	**125 622**	**3 236**	**3**
20.	Ympäristövahinkojen torjunta (arviomääräraha)	5 244	5 200	5 200	—	0
21.	Eräät luonnonsuojelun menot (siirtomääräraha 3 v)	2 940	2 440	2 440	—	0
22.	Eräät ympäristömenot (siirtomääräraha 3 v)	—	14 160	12 660	-1 500	-11
(23.)	Itämerensuojelu (siirtomääräraha 3 v)	3 000	—	—	—	0
52.	Metsähallituksen julkiset hallintotehtävät (siirtomääräraha 3 v)	26 104	27 832	27 284	-548	-2
60.	Siirto öljysuojarahastoon (siirtomääräraha 3 v)	4 300	3 700	3 000	-700	-19
61.	Ympäristönsuojelun edistäminen (siirtomääräraha 3 v)	2 000	11 750	13 884	2 134	18
63.	Luonnonsuojelualueiden hankinta- ja korvausmenot (siirtomääräraha 3 v)	39 830	50 830	53 830	3 000	6
64.	EU:n ympäristörahaston osallistuminen ympäristö- ja luonnonsuojeluhankkeisiin (siirtomääräraha 3 v)	4 000	4 000	4 500	500	13
65.	Öljyjätemaksulla rahoitettava öljyjätehuolto (siirtomääräraha 3 v)	300	300	1 000	700	233

		v. 2011 tilinpäätös 1000 €	v. 2012 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2013 esitys 1000 €	Muutos 2012—2013 1000 €	%
66.	Kansainvälisen yhteistyön jäsenmaksut ja rahoitusosuudet (siirtomääräraha 2 v)	1 580	1 324	1 324	—	0
70.	Alusinvestoinnit (siirtomääräraha 3 v)	2 937	850	500	-350	-41
(77.)	Ympäristötyöt (siirtomääräraha 3 v)	13 000	—	—	—	0
20.	**Yhdyskunnat, rakentaminen ja asuminen**	**149 361**	**79 171**	**58 734**	**-20 437**	**-26**
01.	Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	4 693	4 521	4 884	363	8
37.	Avustukset kaavoitukseen ja maankäytön ohjaukseen (siirtomääräraha 3 v)	2 000	2 000	1 000	-1 000	-50
55.	Avustukset korjaustoimintaan (siirtomääräraha 3 v)	90 500	56 300	50 500	-5 800	-10
(56.)	Suhdanneluonteiset avustukset asunto-osake- ja vuokrataloyhtiöiden korjauksiin (arviomääräraha)	49 818	15 000	—	-15 000	-100
60.	Siirto valtion asuntorahastoon	0	—	—	—	0
64.	Avustukset rakennusperinnön hoitoon (siirtomääräraha 3 v)	2 350	1 350	2 350	1 000	74
	Yhteensä	**331 973**	**275 638**	**260 587**	**-15 051**	**-5**

Henkilöstön kokonaismäärä	979	980	970

01. Ympäristöhallinnon toimintamenot

Selvitysosa: Tavoitteena on ympäristövastuullinen, osallisuutta tukeva yhteiskunta, monimuotoinen luonto ja hyvinvointia edistävä ympäristö. Ympäristöhallinto toimii kansallisesti ja kansainvälisessä yhteistyössä ympäristövastuullisuuden lisäämiseksi. Ympäristöhallinto tuottaa tietoa ympäristöstä, ympäristön tilan kehityksestä ja siihen vaikuttavista tekijöistä, arvioi vaihtoehtoisia kehityssuuntia sekä kehittää ratkaisuja kestävän kehityksen ja kansalaisten hyvinvoinnin edistämiseksi.

Toimintaa ja voimavaroja suunnataan strategisten linjausten mukaisesti vastaamaan toimintaympäristön tarpeita. Säädösten ja toimenpiteiden vaikutusten arviointia kehitetään.

Ympäristöhallinnon virastojen henkilöstövoimavaroja johdetaan ja osaamista kehitetään suunnitelmallisesti tavoitteena säilyttää ympäristöhallinnon palvelukyky ja turvata henkilöstön motivaatio ja kehittymismahdollisuudet.

Ministeriön ja Suomen ympäristökeskuksen tavoitteet ja voimavarat esitetään tässä luvussa. Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen toimintatavoitteet ja voimavarat on budjetoitu lukuun 35.20 Yhdyskunnat, rakentaminen ja asuminen ja Metsähallituksen luontopalvelujen lukuun 35.10 Ympäristön- ja luonnonsuojelu.

Ympäristöministeriö osallistuu valtion aluehallinnon strategiseen ohjaukseen yhteistyössä sitä ohjaavien muiden ministeriöiden kanssa sekä huolehtii virastojen ympäristötehtävien toiminnallisesta ohjauksesta.

Aluehallintovirastojen ympäristölupatehtävien tulostavoitteet ja toimintamenot on budjetoitu valtiovarainministeriön pääluokkaan momentille 28.40.01.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toimintamenot on budjetoitu työ- ja elinkeinoministeriön pääluokkaan momentille 32.01.02. Ympäristöministeriö asettaa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille seuraavat alustavat tulostavoitteet tukemaan pääluokkaperusteluissa esitettyjä toimialan vaikuttavuustavoitteita:

— Tehostetaan ympäristönsuojelulain, vesilain, jätelain, kemikaalilain ja nitraattiasetuksen toimeenpanon valvontaa ja raportointia, tuetaan aluehallintovirastoja lupa-asioiden käsittelyssä sekä osallistutaan ympäristölupamääräysten perustana olevien parhaan käyttökelpoisen tekniikan velvoitteiden valmisteluun. Tehdään riskinarvioinnin perusteella valvontatarkastuksia, joista valvontasuunnitelmien mukaisten määräaikaistarkastusten osuus on vähintään puolet.
— Kehitetään alueen jätehuoltoa alueellisen jätesuunnitelman mukaisesti. Tehostetaan toimia valtakunnallisen jätesuunnitelman arvioinnin osoittamissa kohteissa. Jatketaan jätealan uudistuneen lainsäädännön toimeenpanoa.
— Osallistutaan valtioneuvoston ilmasto- ja energiapoliittisessa selonteossa maakunnilta ja kaupunkiseuduilta edellytettyjen alueellisten toimenpidestrategioiden valmisteluun ja toimeenpanoon.
— Toteutetaan valtion tuella kuntien siirtoviemärihankkeita, vesistöjen ja pilaantuneiden alueiden kunnostuksia sekä muita ympäristönsuojeluhankkeita. Kehitetään hankkeiden tilaus-, toteutus- ja hankintatoimintaa liikennevastuualueen kanssa.
— Vaikutetaan luonnon monimuotoisuuden kadon pysäyttämiseen erityisesti luontotyyppien ja uhanalaisten lajien suojelun monipuolisella keinovalikoimalla sekä toteuttamalla Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelmaa (METSO) yhteistyössä maakunnallisten sidosryhmien kanssa.
— Osallistutaan soidensuojeluohjelman valmisteluun.
— Edistetään luonnonvarojen ekologisesti kestävää käyttöä. Maisema-alueiden päivitysinventointeja jatketaan yhteistyössä maakunnallisten toimijoiden kanssa.
— Vuoteen 2015 ulottuvia vesienhoitosuunnitelmia pannaan toimeen. Kehitetään tietoperustaa ja ohjauskeinoja vesienhoitosuunnitelmien tarkistamiseksi vuoteen 2021 saakka. Erityisesti tavoitteena on vähentää maatalouden ja turvetuotannon haittoja.
— Edistetään pohjavesien suojelua kehittämällä laajaa alueellista yhteistyötä eri toimijoiden ja sidosryhmien kanssa.
— Valmistellaan merienhoitosuunnitelman seurantaohjelmaa ja osallistutaan merenhoitosuunnitelman toimenpideohjelman valmisteluun sekä HELCOM:n Itämeren suojeluohjelman toimeenpanoon tavoitteena Itämeren hyvä tila vuoteen 2020. Toteutetaan vedenalaisen meriluonnon monimuotoisuuden inventointiohjelmaa 2004—2015.
— Vahvistetaan kaavaohjausta yhdyskuntarakenteen eheyttämiseksi, liikennetarpeen vähentämiseksi sekä palvelurakenteen kehittämiseksi. Parannetaan kaupunkiseutukokonaisuuksien suunnittelua ja hillitään kaupunkiseuduilla taajamien lievealueiden haja-rakentamista. Otetaan ohjauksessa huomioon alueiden erityispiirteet, muun muassa väestöään menettävät alueet.
— Vaikutetaan tuulivoimarakentamisen ohjautumiseen ympäristön, kansalaisten ja kokonaistaloudellisuuden kannalta optimaalisille paikoille.
— Korostetaan turvallista ja terveellistä elinympäristöä sekä kulttuuriympäristöä ihmisten hyvinvoinnin ja alueen vetovoiman kehittämisessä.

— Edistetään rakennusvalvontaviranomaisten yhteistyötä ja rakentamisen normien yhtenäistä tulkintaa

Tunnuslukuja

Indikaattori	2010 toteutuma	2011 toteuma	2012 arvio	2013 tavoite
METSO-alueiden suojelu, ha	4 030	5 500	6 500	7 000
Maatalouden typpitase, kg/ha	55,4	46	46	46
Maatalouden fosforitase, kg/ha	4,8	5	5	5
Ympäristönsuojelun valvontatarkastukset, kpl	2 320	2 150	2 500	2 200
Valmistuneet siirtoviemärihankkeet, kpl	14	8	8	6
Valtion jätehuoltotyönä toteutetut pilaantuneiden alueiden kunnostukset, kpl	17	15	15	12
Väestötiheydeltään vähintään 20 as/ha alueilla asuvan väestön osuus koko kaupunkiseudun väestöstä	63,8 %	63,8 %	63,9 %	64,1 %

01. Ympäristöministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 35 130 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös korvauksiin, joita suoritetaan Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle seuraavista EU-direktiiveihin perustuvista markkinavalvontatehtävistä:

1) sähkö- ja elektroniikkalaitteissa, ajoneuvoissa, pakkauksissa sekä paristoissa ja akuissa käytettävien vaarallisten aineiden käytön rajoittaminen ja pakkausten perusvaatimukset

2) otsonikerrosta heikentäviä aineita sekä fluorattuja kasvihuonekaasuja koskevien Euroopan yhteisöjen asetusten edellyttämä laitteiden huoltajien pätevyyden toteaminen

3) CE-merkityt rakennustuotteet sekä

4) rakennustuotteiden ekosuunnittelu ja energiamerkintä.

Lisäksi määrärahaa saa käyttää korvauksiin Motiva Services Oy:lle Euroopan unionin ympäristömerkin myöntämisjärjestelmän mukaisten tehtävien hoidosta.

Selvitysosa: Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) hoitaa ympäristöministeriön toimeksiannosta vaarallisten aineiden käytön rajoittamisesta sähkö- ja elektroniikkalaitteissa annetun valtioneuvoston asetuksen (853/2004) ja akuista ja paristoista annetun valtioneuvoston asetuksen (422/2008) markkinavalvontaa. Uuden direktiivin (2011/65/EU) toimeenpano 1.1.2013 alkaen edellyttää asetuksen (853/2004) muuttamista. Tukes hoitaa myös otsonikerrosta heikentävistä aineista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1005/2009 ja tietyistä fluoratuista kasvihuonekaasuista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 842/2006 edellyttämät pätevyystodistukset ja niiden rekisteröinnin valtioneuvoston asetuksen (452/2009) mukaisesti. Pätevyystodistusten käsittelytuotot tuloutetaan momentille 12.35.99. Markkinavalvonta laajenee vuoden 2013 alusta lukien myös eräiden vaarallisten aineiden käytön rajoittamisesta ajoneuvoissa annetun valtioneuvoston asetuksen (572/2003) sekä pakkauksista ja pakkausjätteistä annetun valtioneuvoston päätöksen (962/1997) valvontaan.

Rakennustuotedirektiiviin (89/106/ETY) perustuvaa rakennustuotteiden markkinavalvontaa Tukes hoitaa maankäyttö- ja rakennuslain 181 §:n perusteella. Rakennustuotteiden CE- merkintä tulee pakolliseksi 1.7.2013 ja harmonisoitujen tuotestandardien määrä sekä neuvonta- ja valvontatarve kasvaa merkittävästi. Lämmityskattiloiden hyötysuhdedirektiivin (92/42/ETY), energiamerkintädirektiivin (2010/30/EU) ja Eco-design direktiivin (2009/125/EY) täytäntöönpanosäädösten asianmukaisen soveltamisen markkinavalvonta perustuu lakiin tuotteiden ekologiselle suunnittelulle ja energiamerkinnälle asetettavista vaatimuksista (1005/2008).

EU-ympäristömerkistä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (66/2010/EY) 4 artiklan toimeenpanon kansalliseksi toimivaltaiseksi elimeksi on laissa EU-ympäristömerkin

myöntämisjärjestelmästä (86/2011) nimetty Motiva Services Oy, jolle korvataan ympäristömerkkiin liittyvistä tehtävistä aiheutuvia menoja.

Ympäristöministeriön keskeiset tavoitteet vuodelle 2013:

Ympäristön- ja luonnonsuojelu

— Vaikutetaan YK:n ilmastoneuvotteluissa ja EU:ssa toimenpiteisiin päästöjen vähentämiseksi ja ilmastonmuutokseen sopeutumiseksi Suomen kantojen mukaisesti sekä jatketaan kansallisen ilmastopolitiikan toimeenpanoa vuosien 2020—2050 ilmasto- ja energiatavoitteiden täyttämiseksi.
— Valmistellaan uuden jätelain (646/2011) asetuksia ja asetusten muutoksia sekä käynnistetään jätteen kierrätystä ja uusiomateriaalien käyttöä edistäviä kehitys- ja kokeiluhankkeita.
— Valmistellaan ympäristönsuojelulain (86/2000) kokonaisuudistusta. Saatetaan EY:n teollisuuspäästödirektiivi osaksi kansallista lainsäädäntöä ja aloitetaan sen muu täytäntöönpano.
— Kehitetään vihreää taloutta toimeenpanemalla kestävän kulutuksen ja tuotannon ohjelmaa sekä edistämällä resurssitehokkuutta ja päästöjen vähentämistä ympäristöteknologian ja - osaamisen avulla.
— Uudistetaan kansallinen kestävän kehityksen strategia vuoteen 2050 ottaen huomioon Rio+20-huippukokouksen tulokset sekä käynnistetään sen toimeenpano ja seuranta poikkihallinnollisena yhteistyönä.
— Valmistellaan merenhoitosuunnitelman nykytilan arvion ja hyvän tilan tavoitteiden perusteella merenhoitosuunnitelman seurantaohjelma sekä toimenpideohjelmaa. Toimeenpannaan uudistettua EU:n Itämeren alueen strategiaa ja sen toimintaohjelmaa. Toteutetaan ravinteiden kierrätystä sekä Saaristomeren ja Selkämeren tilan parantamista edistävää ohjelmaa.
— Valmistellaan vesienhoitosuunnitelmia ja toimenpideohjelmia vuoteen 2021. Selvitetään haitallisten aineiden päästöjä ja niiden levinneisyyttä vesiympäristössä.
— Valmistellaan toimivuusarvioinnin perusteella luonnonsuojelulain muutokset ja perustettavien luonnonsuojelualueiden säädöksiä. Jatketaan geenivarojen saatavuutta ja niistä saatavan hyödyn jakoa koskevan Nagoyan pöytäkirjan ratifiointia.
— Arvioidaan lajien ja luontotyyppien suojelun tasoa. Tehostetaan vedenalaisen meriluonnon monimuotoisuuden inventointeja. Jatketaan luonnonsuojeluohjelman valmistelua valtakunnallisesti arvokkaan suoluonnon turvaamiseksi.
— Turvataan luonnonvarojen kestävää käyttöä osallistumalla erityisesti yhteisen maatalouspolitiikan uudistukseen sekä luonnonvaraselonteon, kansallisten suo- ja turvemaastrategian ja mineraalistrategian toimeenpanoon.
— Selvitetään uusiutuvan energian käytön ympäristövaikutukset ja riskit sekä laaditaan tarvittava ohjeistus.

Kestävä yhdyskuntakehitys, rakentaminen ja asuminen

— Alueidenkäytön suunnittelun ohjauksella sekä parantamalla kaupunkiseutujen maankäytön, asumisen, liikenteen, palvelujen ja elinkeinojen suunnitteluyhteistyötä vaikutetaan kaupunkiseutujen yhdyskuntarakenteen eheyttämiseen ja liikennetarpeen vähentämiseen.
— Maankäyttö- ja rakennuslain toimivuusarvioinnin pohjalta tehdään johtopäätökset alueidenkäytön ja rakentamisen ohjausjärjestelmän keskeisistä uudistamis- ja kehittämistarpeista.
— Edellytyksiä kohtuuhintaisen asuntorakentamisen lisäämiseksi suurilla kaupunkiseuduilla ja erityisesti Helsingin seudulla parannetaan.
— Koordinoidaan metropolipolitiikan toteuttamista ja tuetaan sen kärkihankkeiden etenemistä. Edistetään asuinalueiden elinvoimaa ja ehkäistään segregaatiota.
— Edistetään ikääntyneiden asumista, ehkäistään asunnottomuutta ja parannetaan erityistä tukea tarvitsevien ryhmien asuinoloja.
— Parannetaan uudisrakentamisen sekä olemassa olevan rakennuskannan laatua, sisäilmastoa ja energiatehokkuutta säädös-, informaatio- ja taloudellisella ohjauksella.
— Tuulivoimarakentamista edistetään avustamalla sitä ohjaavaa laadukasta kaavoitusta ja kehittämällä sen ohjausjärjestelmää.

— Valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden ja merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen säilymistä ja vahvistumista edistetään.

Kehittäminen ja suunnittelu

Tuotetaan hallintoa palvelevaa tietoa toiminnan ennakointiin, päätöksentekoon, kansallisen ja kansainvälisen ympäristöpolitiikan ja -lainsäädännön kehittämiseen ja toimeenpanoon sekä säädösvalmisteluun ja päätösten vaikutusten arviointiin.

Vuoden 2013 kehittämistoiminnan rahoituskohteita ovat ympäristönsuojelulain uudistaminen, uuden jätelainsäädännön toimeenpano, materiaalitehokkuus, kansallinen kestävän kehityksen strategia, vesienhoitosuunnitelmien, meristrategiadirektiivin, luonnon monimuotoisuuden suojelun ja kestävän käytön strategian ja toimintaohjelman ja METSO-ohjelman toimeenpano, luonnonvarojen kestävä käyttö, rakennetun ympäristön energiatehokkuus, metropolipolitiikka, asuntopolitiikka, kaupunkiseutujen yhdyskunta- ja palvelurakenne, maankäytön, asumisen ja liikenteen yhteensovittaminen kaupunkiseuduilla, kulttuuriympäristö, korjausrakentaminen sekä maankäyttö- ja rakennuslain vaikuttavuuden arviointi.

Työajan jakautuminen tehtäväalueille (htv)

Tehtäväalue	2011 toteutuma	2012 ennakoitu	2013 arvio
Ympäristön suojelu	53	52	52
Luontoympäristö	51	50	49
Rakennettu ympäristö	86	85	86
Kansainväliset ja EU-asiat	20	20	20
Viestintä	15	15	15
Johto ja hallinto	58	61	59
Yhteensä	283	283	281

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2011 toteutuma	2012 varsinainen talousarvio	2013 esitys
Bruttomenot	34 723	34 763	35 630
Bruttotulot	740	500	500
Nettomenot	33 983	34 263	35 130
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	8 839		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	10 685		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Palkkausten tarkistukset	744
Yhteishankintojen lisääminen (HO)	-65
Julkisen hallinnon atk-menosäästö (HO)	-90
Julkishallinnon vakiomuotoisten tietoluovutusten hinnoittelumuutos	-56
Tuottavuustoimet (-2 htv)	-90
Tukes-korvausten lisäys	530
Palkeet-hinnoittelun yhtenäistäminen	39
Tasomuutos	-145
Yhteensä	867

2013 talousarvio	35 130 000
2012 II lisätalousarvio	391 000
2012 talousarvio	34 263 000
2011 tilinpäätös	35 828 000

04. Suomen ympäristökeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 31 215 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös EU:n rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitusosuutta koskevien menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Suomen ympäristökeskus (SYKE) tuottaa tietoa ympäristöstä, sen tilan kehityksestä ja siihen vaikuttavista tekijöistä, arvioi vaihtoehtoisia kehityssuuntia sekä kehittää ratkaisuja kestävän kehityksen edistämiseksi erityisesti valtioneuvoston, muun julkisen hallinnon ja elinkeinoelämän käyttöön. Tutkimus- ja kehittämistehtävien sekä asiantuntijapalveluiden lisäksi SYKE huolehtii myös useista EY-lainsäädännön ja kansainvälisten sopimusten edellyttämistä raportoinneista sekä hoitaa eräitä ympäristövalvonnan ja muita viranomaistehtäviä.

SYKE hoitaa myös maa- ja metsätalousministeriön toimialaan kuuluvia vesivarojen käytön ja hoidon tehtäviä. Toimintamäärärahalla palkattua henkilöstöä arvioidaan käytettävän näihin tehtäviin 27 henkilötyövuotta ja muulla rahoituksella palkatun henkilöstön työpanoksesta noin 17 henkilötyövuotta.

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

SYKEn tuottama tieto tukee politiikan valmistelua ja toimeenpanoa erityisesti ilmastonmuutokseen, yhdyskuntien kestävyyteen, ekotehokkuuteen, luonnon monimuotoisuuteen, vesien suojeluun ja vesivaroihin sekä Itämereen liittyvissä kysymyksissä.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Tuotokset ja laadunhallinta

Ympäristöministeriö asettaa Suomen ympäristökeskuksen toiminnalliselle tuloksellisuudelle seuraavat alustavat tulostavoitteet:

— SYKE tuottaa seuraavilla painopistealueilla analyyseja, tutkimuksia ja asiantuntijapalveluita:Ilmastonmuutoksen hillintä ja sen vaikutukset erityisesti energiakysymysten ja yhdyskuntasuunnittelun kannalta sekä ilmastonmuutokseen sopeutuminen
— Uudet ympäristökysymykset, ympäristöpolitiikan vaikuttavuus ja ympäristönäkökulman integrointi muihin politiikka-alueisiin
— Maankäytön, rakennetun ympäristön, asumisen ja liikennejärjestelmien yhteensovittaminen
— Kestävä tuotanto ja kulutus, erityisesti materiaalivirrat, luonnonvarojen kestävä käyttö, jätteen synnyn ehkäisy sekä paras käyttökelpoinen tekniikka
— Luonnon monimuotoisuuden suojelu suhteessa maankäyttöön, yhdyskuntarakenteeseen, ilmastonmuutokseen ja ekosysteemipalveluiden hyödyntämiseen
— Merenhoidon ja vesienhoidon suunnittelu
— Nousevat aineet (emerging substances), erityisesti kuluttajakemikaalit ja teolliset nanomateriaalit
— SYKE osallistuu aktiivisesti Luonnonvara- ja ympäristötutkimuksen yhteenliittymän (LYNET) kehittämiseen ympäristö- ja luonnonvaratutkimuksen, asiantuntijuuden ja tietovarantojen hallinnan strategiseksi keskukseksi, samoin kuin muuhun sektoritutkimuksen kehittämiseen ja tutkimusohjelmien laatimiseen ja toteuttamiseen.
— SYKE vahvistaa yhteistoimintaa yliopistojen ja muiden tutkimuslaitosten kanssa yhteisillä hankkeilla ja resursseilla. SYKE osallistuu aktiivisesti eurooppalaisiin tutkimusohjelmiin ja syventää yhteistyötä muiden maiden vastaavien laitosten kanssa.

— Vesitilannepalvelua kehitetään yhteistyössä Ilmatieteen laitoksen kanssa niin, että se tukee monipuolisesti sekä vesivarojen käyttöä että vesiensuojelua ja varmistaa ajantasaisen sää- ja vesitilannetiedon ja -varoitusten saatavuuden sekä viranomaisille että kansalaisille.
— Tutkimusalusten Aranda ja Muikku kustannustehokasta ja laajapohjaista hyödyntämistä lisätään yhdessä Ilmatieteen laitoksen ja muiden Itämeritutkimusta ja seurantaa tekevien tahojen kanssa.
— Vesiensuojelua edistetään tuottamalla tietoa kuormituksen vähentämisen keinoista. Vesistöön kohdistuvien suunnitelmien ja toimenpiteiden ekologisten, yhteiskunnallisten ja taloudellisten vaikutusten arvioimiseen kehitetään mallinnus- ja muita menetelmiä.
— Vakaviin öljyonnettomuuksiin merialueella varaudutaan hankkimalla torjuntakalustoa ja parantamalla torjuntaorganisaatioiden yhteistoimintakykyä onnettomuustilanteiden hoidossa.
— Korkean mittaustieteellisen tason sopimuslaboratoriona SYKEn laboratoriot kehittävät ympäristömittausten laatua ja luotettavuutta ja osallistuvat aktiivisesti kansainväliseen metrologiatutkimukseen ja kehitystyöhön.
— Ympäristön seurantaa uudistetaan ja tehostetaan yhdistämällä eri laitosten tuottamat maastohavainnot kaukokartoituksen ja mallien avulla tuotettuun tietoon. SYKEn ylläpitämiä luonnonvaroja, ympäristön tilaa, päästöjä sekä muita paineita ja riskejä kuvaavia keskeisiä tietovarastoja ja -järjestelmiä ja paikkatietopalveluja kehitetään ja niiden käytettävyyttä parannetaan.
— SYKE vastaa INSPIRE-direktiivin toimeenpanosta ympäristöhallinnon vastuulla olevien valtakunnallisten paikkatietoaineistojen osalta.
— SYKE ylläpitää ja kehittää ympäristöministeriön hallinnonalan tietoteknistä infrastruktuuria.

Taloudellisuus

Maksuperustelain mukaisen maksullisen toiminnan tuloja arvioidaan kertyvän 4 milj. euroa, josta vientitoiminnan osuudeksi arvioidaan lähes puolet. Muulta valtionhallinnolta arvioidaan saatavan rahoitusta 12 milj. euroa, josta ELY-keskuksille kohdentuvasta palvelutoiminnasta noin 1 milj. euroa. Talousarvion ulkopuolinen rahoitus arvioidaan 7 miljoonaksi euroksi, josta EU:n osuus on noin puolet. Entistä voimakkaampi kansainvälinen verkostoituminen vahvistaa SYKEn kilpailukykyä kansainvälisillä markkinoilla.

Tuottavuus

Tuottavuutta parannetaan kehittämällä verkostoyhteistyötä, toimintaprosesseja ja tieto-järjestelmiä sekä laajentamalla sähköisiä verkkopalveluja kansallisesti ja kansainvälisesti. Tuottavuutta nostetaan myös tukitoiminnoissa muun muassa tietopalvelujen uudelleenjärjestelyillä. Merentutkimuksessa yhteistyötä syvennetään erityisesti Ilmatieteen laitoksen kanssa synergia- ja tuottavuushyötyjen saavuttamiseksi. Merentutkimuksen kansallista koordinaatiota ja tutkimusinfrastruktuuria edistetään.

Koko ympäristöhallinnon tuottavuutta parannetaan muun muassa kehittämällä ympäristön seurantaa ja tietojärjestelmiä sekä lisäämällä automaattista seurantaan liittyvää raportointia ja tietovarantoihin liittyvää yhteistyötä.

Luonnonvara- ja ympäristötutkimuksen yhteenliittymän (LYNET) puitteissa tuottavuutta parannetaan muun muassa yhteisillä tutkimusohjelmilla sekä aloittamalla yhteenliittymän yhteisten seurantojen suunnittelu ja toteutus. Tietovarantojen hyödyntämisen ja aineistojen yhteiskäytön tehostamiseksi käynnistetään yhteinen avoin datapolitiikka ja yhtenäinen aineistojen metatietopalvelu. Toimitilayhteistyötä jatketaan niillä yliopistopaikkakunnilla, joilla SYKEllä on toimipaikka.

Suomen ympäristökeskuksen henkilötyövuosien ja kustannusten arvioitu jakautuminen tehtäväalueittain vuosina 2011—2013

	2011 toteutuma		2012 arvio		2013 tavoite	
Tehtäväalue	kustannukset	htv	kustannukset	htv	kustannukset	htv
Tutkimus	25,5	296	27,0	303	27,7	309

Asiantuntijapalvelut ja viranomaistoiminta	22,0	190	21,3	186	21,0	180
Ympäristönseuranta ja tietojärjestelmät	6,1	70	6,1	70	6,1	70
Johto, sisäinen hallinto ja viestintä	5,2	60	4,7	55	4,4	50
Hallinnonalan tukipalvelutehtävät	4,2	30	3,9	28	3,8	25
Yhteensä	63,0	646	63,0	642	63,0	634

SYKEn henkilöstömäärän arvioidaan olevan 634 henkilötyövuotta. Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon 8 henkilötyövuoden vähentyminen tuottavuustoimien vuoksi. Henkilöstövoimavaroja kohdennetaan strategisten tavoitteiden mukaisesti ottaen huomioon tuottavuushankkeiden vaikutukset. Tutkimus- ja asiantuntijatehtävien alueellistamista SYKEn alueellisiin toimipaikkoihin jatketaan.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2011 toteutuma	2012 varsinainen talousarvio	2013 esitys
Bruttomenot	52 203	52 500	54 715
Bruttotulot	21 335	21 500	23 000
Nettomenot	30 868	31 000	31 215
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	4 447		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	4 614		

Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2011 toteutuma	2012 varsinainen talousarvio	2013 esitys
Yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot			
— muilta valtion virastoilta saatava rahoitus	10 645	11 000	11 000
— EU:lta saatava rahoitus	3 188	3 500	3 500
— muu valtionhallinnon ulkopuolinen rahoitus	3 030	3 500	3 500
Tuotot yhteensä	16 863	18 000	18 000
Hankkeiden kokonaiskustannukset	36 590	36 000	36 000
Omarahoitusosuus (tuotot - kustannukset)	-19 727	-18 000	-18 000
Omarahoitusosuus, %	46	50	50

Yhteisrahoitteisten hankkeiden kustannusvastaavuus vaihtelee hanketyypeittäin ja määräytyy eri rahoittajatahojen rahoitusehtojen mukaan.

Määrärahasta on tarkoitus käyttää 2 660 000 euroa ympäristöhallinnon keskitettyjen ict-palveluiden hoitamiseen. Keskitetysti hoidettavia palveluja ovat yhteiset työkaluohjelmistot, tietoliikenneverkot, yhteiset tietojärjestelmä- ja paikkatietopalvelut sekä niihin liittyvät käyttöpalvelut.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Palkkausten tarkistukset	952
Yhteishankintojen lisääminen (HO)	-86
Julkisen hallinnon atk-menosäästö (HO)	-187
Tuottavuustoimet (-8 htv)	-360
Tuottavuusvähennyksiin v. 2009 tehty muutos	195

Tasomuutos	98
Yhteensä	612

2013 talousarvio	31 215 000
2012 II lisätalousarvio	503 000
2012 talousarvio	30 603 000
2011 tilinpäätös	31 035 000

21. Ympäristöministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha (siirtomääräraha 2 v)
Momentille myönnetään1 186 000 euroa.
Määrärahaa saa käyttää hallinnonalan tuottavuutta edistävien investointien, tutkimusten, selvitysten sekä koulutus- ja muiden palvelujen hankintaan samoin kuin tuottavuushankkeiden muuhun valmisteluun ja toimeenpanoon.
Selvitysosa: Momentille on koottu hallinnonalan tuottavuustoimenpiteistä aiheutuneita säästöjä vastaavat määrärahat.

2013 talousarvio	1 186 000
2012 talousarvio	815 000
2011 tilinpäätös	716 000

29. Ympäristöministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)
Momentille myönnetään 6 700 000 euroa.
Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon, että momentin 35.10.61 määrärahaan sisältyy lisäksi 2 300 000 euroa ympäristötyö- ja kunnostushankkeisiin liittyviä arvonlisäveromenoja.

2013 talousarvio	6 700 000
2012 talousarvio	6 350 000
2011 tilinpäätös	7 748 003

65. Avustukset järjestöille ja ympäristönhoitoon (siirtomääräraha 3 v)
Momentille myönnetään 2 000 000 euroa.
Määrärahaa saa käyttää:
1) avustuksiin valtakunnallisille luonnonsuojelu- ja ympäristöjärjestöille
2) valistus- ja neuvontatoiminnan tukemiseen valtakunnallisille asunto- ja rakennusalan järjestöille
3) saariston kehityksen edistämisestä annetun lain (494/1981) 12 §:n mukaisiin avustuksiin saariston ympäristönhoitoa edistäviin hankkeisiin
4) saaristoalueiden ja tunturialueiden jätehuoltoa edistävän toiminnan tukemiseen
5) kestävää kehitystä, kulttuuriympäristön vaalimista sekä muuta ympäristökasvatusta ja -valistusta edistävien valtakunnallisesti merkittävien projektiluonteisten hankkeiden tukemiseen.
Selvitysosa: Määräraha on osittain alueiden kehittämislaissa tarkoitettua alueiden kehittämisen rahoitusta.

2013 talousarvio	2 000 000
2012 talousarvio	2 050 000
2011 tilinpäätös	2 050 000

10. Ympäristön- ja luonnonsuojelu

Selvitysosa: Lukuun on budjetoitu ympäristön- ja luonnonsuojelua edistävään toimintaan hallinnonalalla ja ympäristötehtäviä aluehallinnossa hoitavissa virastoissa pääosin käytettävät määrärahat.

Ympäristönsuojelu

Vesiensuojelun ja muun ympäristönsuojelun määrärahoilla on tavoitteena erityisesti parantaa Itämeren, sisävesien ja pohjavesien tilaa, vähentää pilaantuneesta maaperästä aiheutuvia ympäristöriskejä ja ehkäistä öljy- ja kemikaalivahingoista aiheutuvia ympäristövaurioita merialueilla. Toimenpiteitä Itämeren tilan parantamiseksi ja siihen kohdistuvien ympäristöuhkien ehkäisemiseksi ja torjumiseksi rahoitetaan ja toteutetaan eri hallinnonaloilla laaja-alaisena yhteistyönä tavoitteena suojelutoimien mahdollisimman hyvä vaikuttavuus ja kustannustehokkuus. Suojelutoimien tehostamisessa keskeisellä sijalla ovat yhteistyö muiden Itämerivaltioiden kanssa sekä merenhoidon, HELCOMin toimintaohjelman ja EU:n Itämeren alueen strategian toimeenpano samoin kuin yhteistyö Pietarin ja Leningradin alueen kaupunkien kanssa Itämeren kuormituksen vähentämiseksi.

Itämeren ja sisävesien tilan parantamiseksi edistetään tehokkaiden vesien- ja merensuojelumenetelmien kehittämistä ja käyttöönottoa. Erityisesti tehostetaan maatalouden vesiensuojelua. Metsätalouden ja turvetuotannon vesiensuojelussa edistetään uusien vesiensuojelumenetelmien kokeilua sekä valmistellaan valtakunnallisia mitoitus- ja käyttöohjeita. Vedenalaisen luonnon monimuotoisuuden inventointien tietoja käytetään erityisesti vesialueiden hyödyntämiseen tähtäävien hankkeiden haittavaikutusten arvioimiseen ja ehkäisemiseen.

Jätevesien käsittelyn keskittämistä nykyistä isompiin, tehokkaampiin ja toimintavarmempiin yksiköihin edistetään tukemalla yhdyskuntien ja haja-asutuksen vesiensuojelua edistäviä siirtoviemärihankkeita. Avustuksilla tuetaan haja-asutuksen jätevesihuoltoa ja pohjavesien suojelusuunnittelua.

Vesien kunnostuksella poistetaan järvien sisäistä kuormitusta ja voidaan parantaa niiden tilaa pysyvästi sekä lisätä huomattavasti vesien virkistyskäyttöarvoa. Pilaantuneiden maa-alueiden kunnostustarvetta selvitetään järjestelmällisesti. Kiireellisimpiä kohteita myös kunnostetaan valtion jätehuoltotyönä erityisesti terveys- ja pohjavesihaittojen poistamiseksi silloin, kun edellytykset valtion osallistumiselle ovat muuten olemassa.

Vihreää taloutta edistetään kehittämis- ja kokeiluhankkein, kansainvälisten ilmastoneuvottelujen ja päästövähennysten edellyttämillä vaikutusarvioinneilla ja selvityksillä sekä ilmastopaneelin toiminnalla.

Öljy- ja kemikaalivahinkojen riittävä torjuntavalmius ehkäisee ja vähentää onnettomuuksista aiheutuvia vaurioita. Tavoite on ylläpitää vesi- ja merialueiden viihtyisyyttä ja käyttökelpoisuutta virkistykseen ja taloudelliseen toimintaan. Merikelpoista torjuntakalustoa tarvitaan edelleen riittävän torjuntavalmiuden saavuttamiseksi.

Öljyjätemaksuilla tuetaan valtakunnallisesti kattavan öljyjätehuoltojärjestelmän ylläpitoa ja öljyn pilaamien alueiden kunnostusta.

Luonnonsuojelu

Suomen luonnonsuojelualueverkostoa täydennetään jatkamalla yksityisomistuksessa olevien luonnonsuojeluun varattujen alueiden hankinta- ja korvausneuvotteluja. Soidensuojeluohjelmaa valmistellaan.

Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelman (METSO) 2008—2020 toteutusta jatketaan yhteistyössä metsäviranomaisten ja muiden yhteistyötahojen kanssa. Yksityisomistuksessa olevia metsiä pyritään saamaan suojeluun vapaaehtoiselta pohjalta. Nykyisessä METSO-ohjelmassa tavoitteena on saada suojeluun 96 000 hehtaaria uusia metsäalueita. Vuosina 2005—2011 on toteutettu noin 18 200 hehtaaria.

Luonnonsuojelualueilla jatketaan metsien ja soiden ennallistamista, perinnebiotooppien kunnostusta ja hoitoa sekä luontotyyppien inventointia. Natura 2000 -verkoston alueiden suojelutoimien ensisijaisena tavoitteena on parantaa lajien ja luontotyyppien suojelun tasoa.

Valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden inventointeja edistetään kustannustehokkaasti. Luonnonsuojelulain mukaisten maisemanhoitoalueiden valmistelua jatketaan.

Luonnon monimuotoisuuden kadon pysäyttämiseksi tehostetaan toimia, jotka perustuvat v. 2010 valmistuneeseen eliölajien uhanalaisuusarviointiin ja v. 2008 valmistuneen luontotyyppien uhanalaisuusarvioinnin pohjalta laadittuun toimintaohjelmaan.

Metsähallituksen julkisten hallintotehtävien toiminnalliset tavoitteet on asetettu momentin 35.10.52 perusteluissa.

20. Ympäristövahinkojen torjunta (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 5 200 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) öljy- ja muiden ympäristövahinkojen torjunnan järjestämisestä, alusten torjuntavalmiuden ylläpidosta, torjuntakaluston hankinnoista ja torjuntatoimenpiteistä sekä ympäristövahingon torjuntaan välittömästi liittyvistä tutkimuksista aiheutuviin menoihin

2) ympäristövahinkojen torjunnan kansainvälisestä yhteistyöstä, koulutus- ja kehittämistoiminnasta ja oikeudenkäynneistä aiheutuviin menoihin , öljyntorjuntavarastojen vuokriin ja sivutoimisten varastonhoitajien ja torjuntatöihin osallistuvien palkkioihin sekä

3) menoihin, jotka aiheutuvat toimivaltaiselle viranomaiselle siitä, että laittomasti tehtyjä kansainvälisiä jätesiirtoja joudutaan palauttamaan, eikä kaikkia kustannuksia aina saada heti perityksi aiheuttajalta.

Torjuntakaluston hankintamenot budjetoidaan sitoumusperusteisina.

Selvitysosa: Menot, jotka aiheutuvat laittomien kansainvälisten jätesiirtojen palauttamisesta toimivaltaiselle viranomaiselle, peritään takaisin jätteen viejältä ja tuloutetaan momentille 12.35.99.

Menoihin saadaan korvauksia öljysuojarahastosta ja vahinkojen aiheuttajilta. Korvaukset tuloutetaan momentille 12.35.10. Korotetun öljysuojamaksun perimistä on tarkoitus jatkaa.

2013 talousarvio	5 200 000
2012 talousarvio	5 200 000
2011 tilinpäätös	5 243 595

21. Eräät luonnonsuojelun menot (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 2 440 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) yksityisten luonnonsuojelualueiden ja muiden luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden sekä maisema-alueiden inventointiin, merkintään ja hoitoon

2) Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelman (METDO) toimenpiteisiin, jotka koskevat erityisesti viestintää, inventointeja, yhteistyötä ja seurantaa

3) uhanalaisten eliölajien seurantaan, suojeluun ja hoitoon, rauhoitettujen lajien aiheuttamien vahinkojen ehkäisemiseen sekä vahingoittuneiden luonnonvaraisten eläinten ja EU:n CITES-asetuksen edellyttämän eläinten hoidon järjestämiseen

4) luonnonsuojelusuunnitteluun, maa-aineslain soveltamiseen sekä pohjavesien suojeluun liittyvään suunnitteluun ja kunnostamiseen

5) enintään 20 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen määräaikaisiin, edellä olevien perustelujen mukaisiin tehtäviin.

Selvitysosa: Määrärahalla inventoidaan ja hoidetaan yksityisiä luonnonsuojelualueita erityisesti siltä osin, kuin hoito ei kuulu Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelmaan (METSO). Luonnonsuojelulain mukaisten luontotyyppien inventointeja jatketaan. Valmistellaan ja

toteutetaan luonnonsuojelulain mukaisia uhanalaisten lajien suojeluohjelmia. Luonnon monimuotoisuutta edistäviä hoitosuunnitelmia ja -toimenpiteitä tehdään arvokkailla perinnebiotoopeilla. Pääasiassa valtakunnallisesti arvokkaille maisema-alueille laaditaan hoitosuunnitelmia ja niiden inventointitietoja ajantasaistetaan. Luonnonsuojelulain mukaisten maisemanhoitoalueiden valmistelua edistetään. Maa-ainesten kestävään käyttöön ja pohjavesien suojeluun liittyviä hankkeita jatketaan. Maa-ainesten ottoalueiden kunnostusta ennen maa-aineslain voimaantuloa syntyneillä alueilla tehdään mahdollisuuksien mukaan.

2013 talousarvio	2 440 000
2012 talousarvio	2 440 000
2011 tilinpäätös	2 940 000

22. Eräät ympäristömenot (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 12 660 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) ympäristön kunnostuksen ja hoidon kulutusmenoluonteisiin menoihin, jotka liittyvät toiminnan kehittämiseen ja hankkeiden valmisteluun sekä valtion hankkeista johtuviin tarkkailu- ja muihin velvoitteisiin

2) vesiseurantaverkoston ylläpitämiseen ja kehittämiseen

3) ympäristötehtävien laboratoriopalveluiden ja muiden ostopalvelujen hankintaan

4) ympäristötehtäviin liittyviin yhteisiin kehittämishankkeisiin ja koulutuksen järjestämiseen

5) vedenalaisen meriluonnon monimuotoisuuden inventointeihin

6) ravinnekierrätyksen edistämiseen Itämeren kuormituksen vähentämiseksi sekä Saaristomeren ja Selkämeren valuma-alueiden maatalouden vesiensuojelun tehostamiseen

7) merenhoidon suunnittelun yhteensovittamiseen

8) päästövähennystavoitteisiin ja kansainvälisiin ilmastoneuvotteluihin liittyviin selvitystarpeisiin ja ilmastopolitiikan kehittämiseen sekä vihreää taloutta edistäviin kehittämis- ja kokeiluhankkeisiin

9) enintään 60 henkilötyövuotta vastaavan henkilömäärän palkkaamiseen edellä oleviin tehtäviin.

Momentille nettoutetaan työnantajalle maksettavat sairaus- ja äitiyspäivärahat.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö

	euroa
Ympäristönsuojelun menot	5 800 000
Ympäristötehtävien kehittäminen	1 000 000
Itämeren suojelu	3 340 000
Vihreän talouden kehittäminen ja kokeiluhankkeet	2 520 000
Yhteensä	12 660 000

Määrärahasta 2 800 000 euroa on tarkoitus käyttää ympäristön- ja vesien kunnostushankkeiden valmisteluun ja yhteiseen kehittämistoimintaan, velvoitteiden hoitoon sekä vesiseurantaverkoston ylläpitoon ja hoitoon, 3 000 000 euroa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten laboratorio- ja muiden ympäristötehtävien ostopalvelujen hankintaan.

Itämeren kuormituksen vähentämiseksi ja Saaristomeren tilan parantamiseksi määrärahaa kohdennetaan erityisesti Saaristomeren ja Selkämeren valuma-alueille ravinnekierrätysohjelman kehittämishankkeisiin ja suojelutoimenpiteisiin. Itämeren suojelun määrärahaa käytetään myös vedenalaisen meriluonnon monimuotoisuuden inventointeihin, joilla on tavoitteena saada vuoteen 2015 mennessä yleiskuva Suomen merialueella esiintyvien tärkeiden luontotyyppien ja lajien

levinneisyydestä niin, että merialueen käyttö ja suojelu voidaan suunnitella ekosysteemilähestymistavan edellyttämällä tavalla. Merenhoidon suunnittelulla toteutetaan osaltaan Suomen Itämeren suojeluohjelmaa ja muita Itämeren suojelun tavoitteita.

Määrärahaa käytetään myös vihreää taloutta edistäviin kehitys- ja kokeiluhankkeisiin, kansainvälisten ilmastoneuvottelujen ja päästövähennystavoitteiden vaikutusselvityksiin, ilmastopaneelin toimintaan sekä kestävän kulutuksen ja tuotannon ohjelman ja jätteiden kierrätyksen kokeiluhankkeisiin.

2013 talousarvio	12 660 000
2012 talousarvio	14 160 000

(23.) Itämerensuojelu (siirtomääräraha 3 v)

2011 tilinpäätös	3 000 000

52. Metsähallituksen julkiset hallintotehtävät (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 27 284 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää ympäristöministeriön ohjauksessa toteutettaviin Metsähallituksen julkisiin hallintotehtäviin seuraavasti:

1) Metsähallituksen hallinnassa olevien kansallispuistojen, muiden luonnonsuojelualueiden sekä erämaa-alueiden hoidon ja opastustoiminnan menoihin

2) luonnonsuojelualueilla niiden suojelutarkoitusta palvelevaan rakentamiseen sekä olemassa olevien rakennusten, rakennelmien, teiden ja tieosuuksien perusparantamis-, korjaus-, kunnossapito- ja purkumenoihin samoin kuin luonnonsuojelualueilla sijaitsevien tai niitä varten tarvittavien rakennusten ostamiseen

3) sellaisten koneiden, laitteiden ja kaluston hankkimiseen, joiden hankintahinta on yli 10 000 euroa ja taloudellinen käyttöaika yli kolme vuotta.

Lisäksi Metsähallitus saa käyttää näihin julkisiin hallintotehtäviin Metsähallitukselle kertyvät sellaiset julkisten hallintotehtävien tulot, jotka kuuluvat ympäristöministeriön toimialaan.

Määrärahaa saa käyttää myös EU:n rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitusosuutta koskevien menojen maksamiseen.

Toiminnan tavoitteet ympäristöministeriön toimialan osalta ovat:

— Metsähallitus parantaa Etelä-Suomen metsien monimuotoisuutta toteuttamalla METSO-toimintaohjelmaa 2008—2020.
— Metsähallitus edistää sen vastuulle osoitettujen uhanalaisten lajien valtakunnallista suojelua ja seurantaa.
— Metsähallitus parantaa luontomatkailun ja virkistyskäytön kannalta tärkeiden luonnonsuojelualueiden palveluvarustusta, opastusta ja kulutuskestävyyttä.
— Metsähallitus parantaa Itämeren vedenalaisen luonnon suojelun mahdollisuuksia toteuttamalla vedenalaisen meriluonnon monimuotoisuuden inventointiohjelmaa (VELMU).
— Metsähallitus jatkaa Natura 2000 -verkostoon kuuluvien alueiden suojelutoimenpiteiden toteuttamista
— Metsähallitus toteuttaa suo- ja turvemaiden suojelun ja kestävän käytön strategiaa.

Selvitysosa: Ympäristöministeriö asettaa Metsähallituksen toiminnalliselle tuloksellisuudelle seuraavat alustavat tulostavoitteet:

Määrälliset tavoitteet

	2010 toteutuma	2011 toteuma	2012 arvio	2013 tavoite

Alueiden hallinta				
Natura-alueiden määrä, joille valmistuu hoito- ja käyttösuunnitelma	22	20	16	15
Luonnonsuojelu				
Ennallistaminen (ha)	2 245	2 148	2 190	2 190
Perinnebiotooppien hoito (ha)	2 695	3 071	2 965	2 965
Arvokkaiden luontotyyppien hoito ja kunnostus (ha)	339	313	300	300
Luontotyyppien inventointi (ha)	40 589	47 310	50 000	50 000
Vedenalaisten luontotyyppien inventointi (ha)	6 200	5 345	5 000	5 000
Metsähallituksen vastuulle osoitettujen nisäkkäiden ja lintujen seuratut kohteet (kpl)	1 724	1 789	1 600	1 600
METSO-ohjelman lajistokartoitukset (kpl)	2 990	1 000	700	700
Luonnon virkistyskäyttö				
Virkistyspalvelujen asiakastyytyväisyys (asteikko 1—5)	4,2	4,3	>=4	>=4
Kansallispuistojen käynnit (kpl)	1 958 500	2 086 500	2 050 000	2 090 000
Luontokeskusten ja muiden asiakaspisteiden käynnit (kpl)	849 400	833 000	865 000	940 000

Metsähallitus

- arvioi ja seuraa ennallistamisen ja hoidon vaikuttavuutta
- vastaa yksityisten suojelualueiden hoidon käytännön toimenpiteistä
- valmistelee metsien osalta 15 000 hehtaarin lisäsuojeluun tähtäävää hanketta valtion mailla
- seuraa asiakastyytyväisyyttä kansallispuistoissa, asiakaspalvelupisteissä ja Luontoon.fi -verkkopalvelussa
- osallistuu suojelualueiden säädösvalmisteluprojektiin yhteistyössä ympäristöministeriön kanssa
- osallistuu suojelualueiden hoitoon liittyvään yhteistyöhön Suomen lähialueilla
- kehittää sisävesien monimuotoisuuden suojelua
- osallistuu merenhoidon suunnitteluun ja toimeenpanoon.

Metsähallituksen ympäristöministeriön toimialaan kuuluvista julkisista hallintotehtävistä arvioidaan Metsähallitukselle kertyvän tuloja arviolta 2 900 000 euroa.

Muut tunnusluvut

	2010	2011	2012 arvio	2013 arvio
Kansallispuistojen hoito (kpl)	35	37	37	37
Muiden luonnonsuojelualueiden hoito (kpl)	508	507	630	730
Kansallispuistojen hoito (ha)	887 000	981 000	988 000	988 000
Muiden luonnonsuojelualueiden hoito (ha)	703 000	702 000	750 000	965 000
Muiden luonnonsuojelukohteiden hoito (ha)	1 038 000	1 011 000	965 000	755 000
Erämaa-alueiden (12 kpl) hoito (ha)	1 490 000	1 490 000	1 490 000	1 490 000
Erityisesti suojeltavien lajien esiintymien suojelu (kpl)	3 839	4 141	4 000	4 000
Muiden uhanalaisten ja luontodirektiivilajien esiintymien suojelu (kpl)	24 477	25 825	25 000	25 000
Muinaisjäännösten lkm (kpl, Museoviraston rekisteri)	2 148	4 642	4 800	5 000
Suojeltujen rakennusten lukumäärä (kpl)	191	233	233	250
Luontokeskusten ja muiden asiakaspisteiden määrä (kpl)	30	29	30	31

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Palkkausten tarkistukset	607
Sipoonkorven kansallispuiston perustaminen	-500
Metsähallituksen luontopalvelut (HO)	500

Yhteishankintojen lisääminen (HO)	-55
Julkisen hallinnon atk-menosäästö (HO)	-105
Tuottavuustoimet (-1 htv)	-45
Eduskunnan lisäyksen poisto	-950
Yhteensä	-548

2013 talousarvio	27 284 000
2012 II lisätalousarvio	357 000
2012 I lisätalousarvio	3 700 000
2012 talousarvio	27 832 000
2011 tilinpäätös	26 104 000

60. Siirto öljysuojarahastoon (siirtomääräraha 3 v)
Momentille myönnetään 3 000 000 euroa.
Määrärahaa saa käyttää öljyjätemaksusta annetun lain (894/1986) 7 §:n nojalla öljysuojarahastoon tehtävän siirron maksamiseen.
Selvitysosa: Öljyjätemaksuina kertyvistä varoista voidaan valtion talousarviossa siirtää osa öljysuojarahastoon käytettäväksi öljyn pilaamien maa-alueiden puhdistuskustannusten korvaamiseen. Korvausperusteista on säädetty tarkemmin öljysuojarahastosta annetun lain (1406/2004) 15 §:ssä.
Määräraha yhdessä momentin 35.10.65 määrärahan kanssa vastaa öljyjätemaksujen kertymää momentille 11.19.08. Rahastosiirto sopeutetaan alenevaan tulokertymään.

2013 talousarvio	3 000 000
2012 talousarvio	3 700 000
2011 tilinpäätös	4 300 000

61. Ympäristönsuojelun edistäminen (siirtomääräraha 3 v)
Momentille myönnetään 13 884 000 euroa.
Määrärahaa saa käyttää:
1) vesihuollon tukemisesta annetun lain (686/2004) mukaisiin avustuksiin yhdyskuntien ja haja-asutuksen vesiensuojelua edistäviin investointeihin
2) valtion töinä toteutettavien ympäristötöiden suunnittelusta ja rakentamisesta, peruskorjauksista ja rakentamisvelvoitteista aiheutuvien menojen sekä jätelaissa (646/2011) säädettyjen valtion jätehuoltotöiden toteuttamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen
3) pohjavesialueiden suojelusuunnitelmien laatimisen tukemiseen
4) talousjätevesien käsittelystä vesihuoltolaitosten viemäriverkoston ulkopuolisilla alueilla annetun valtioneuvoston asetuksen (209/2011) toimeenpanon vauhdittamisen edellyttämän neuvonnan ja opastuksen tukemiseen.
Määrärahaa saa käyttää myös hankkeista aiheutuvien enintään 15 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen ja muiden kulutusmenojen maksamiseen. Momentin määrärahasta rahoitettu, valtion työnä toteutettu ja valmistunut työ saadaan sopia luovutettavaksi kunnalle tai muulle yhteistyökumppanille. Samalla on sovittava niistä ehdoista, joita työn vastaanottajan on luovutuksen jälkeen noudatettava.

Valtuus
Uusia hankkeita saa tehdä siten, että niistä vuoden 2013 jälkeen aiheutuva määrärahan tarve on enintään 4 000 000 euroa.

Selvitysosa: Määrärahasta on yhteensä 692 000 euroa siirtoa momentilta 32.50.63 Kainuun hallintokokeilun lopettamisen johdosta. Määrärahasta 2 000 000 euroa käytetään avustuksiin,

9 593 000 euroa valtion töinä toteutettavien ympäristötöiden sekä pilaantuneiden alueiden ja vesistöjen kunnostusten yhteishankkeisiin sekä 2 300 000 euroa näiden hankkeiden arvonlisäveromenoihin. Arvonlisäveromenoihin sisältyy 108 000 euroa Kainuun hallintokokeilun rahoituksen arvonlisäverojen siirtona.

Yhdyskuntien ja haja-asutusalueiden vesiensuojelua edistävillä investoinneilla ja pohjavesien suojelusuunnitelmilla toteutetaan valtioneuvoston hyväksymiä vesienhoitosuunnitelmia ja Suomen Itämeren suojeluohjelmaa. Avustuksilla edistetään erityisesti haja-asutuksen talousjätevesien käsittelystä annetun valtioneuvoston asetuksen (209/2011) toimeenpanoa sekä ravinteiden poistoa yhdyskuntajätevesistä. Määrärahalla rahoitetaan myös yhteisrahoitteisia ja valtion töinä toteutettavia siirtoviemäreitä ja yhdysvesijohtoja, pilaantuneiden alueiden kunnostuksia, vesistökunnostuksia ja muita ympäristötöitä.

Haja-asutusalueiden jätevesineuvonnalla tuetaan kiinteistöjen jätevesien tarkoituksenmukaisten käsittelyratkaisujen toteuttamista. Pohjavesien suojelutoimenpiteet edellyttävät kuntien osallistumista suojelusuunnitelmien laatimiseen.

Momentilta maksettavan arvonlisäveron käyttöä seurataan ja tarvittaessa tehdään muutokset määrärahan mitoitukseen.

Vesihuolto- ja ympäristökunnostushankkeita rahoitetaan vähäisessä määrin lisäksi työ- ja elinkeinoministeriön pääluokkaan budjetoiduista momentin 32.01.02 määrärahoista lähinnä työmaiden työnjohdon palkkaus- ja muina kulutusmenoina.

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)

	2014	2015	Yhteensä vuodesta 2013 lähtien
Ennen vuotta 2013 tehdyt sitoumukset	0	0	0
Vuoden 2013 sitoumukset	2 000	2 000	4 000
Yhteensä	2 000	2 000	4 000

Määrärahan arvioitu käyttö

		Kokonaiskustannusarvio 1 000 €	Valtion osuus edellisestä 1 000 €	Myönnetty aikaisemmin 1 000 €	Myönnetään €
1.	**Uudet ympäristötyöhankkeet**				
	Sastamalan—Huittisten siirtoviemäri ja yhdysvesijohto	11 000	3 300	—	500 000
	Orioninkadun lietekaatopaikan kunnostus, Hanko	3 500	1 200	—	400 000
	Pien-Saimaan vedenkierron parantaminen, Lappeenranta	1 500	600	—	600 000
	Uudet hankkeet yhteensä	16 000	5 100	—	1 500 000
2.	**Keskeneräiset hankkeet yhteensä**	47 750	18 950	14 400	4 550 000
3.	**Pilaantuneiden alueiden kunnostus**				1 600 000
4.	**Vesistöjen kunnostus ja muut ympäristötyöt**				1 934 000
5.	**Avustukset**				2 000 000
6.	**Arvonlisävero**				2 300 000

Yhteensä	47 750	18 950	14 400	13 884 000

2013 talousarvio	13 884 000
2012 II lisätalousarvio	—
2012 talousarvio	11 750 000
2011 tilinpäätös	2 000 000

63. Luonnonsuojelualueiden hankinta- ja korvausmenot (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 53 830 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) maa- ja vesialueiden sekä rakennusten ostamiseen ja lunastamiseen luonnonsuojelutarkoituksia varten sekä erämaa-alueisiin liitettävien alueiden ostamiseen

2) korvausten maksamiseen maanomistajille tai erityisen oikeuden haltijoille luonnonsuojelulain 24, 25, 29 ja 47 §:n mukaisten päätösten tai sopimusten aiheuttamista taloudellisista menetyksistä

3) Natura 2000 -verkoston toteuttamisesta aiheutuviin luonnonsuojelulain 53 §:n, maankäyttö- ja rakennuslain 197 §:n sekä yksityistielain 7 a §:n mukaan valtiolle määrättyihin korvauksiin

4) maa-aineslain 8 ja 26 §:n mukaisesti suojelusta aiheutuviin korvauksiin

5) luonnonsuojelulain 55 §:n 2 momentin mukaisiin haitankorvauksiin

6) valtiolle luonnonsuojelutarkoituksiin hankittavien alueiden tai yksityisiksi suojelualueiksi perustettavien alueiden arvioinnista, maanmittaustoimituksista ja hankintatehtävistä sekä yksityisten suojelualueiden merkinnästä aiheutuviin menoihin ja lisäksi ympäristöministeriön hallinnassa olevien alueiden kiinteistönhoidon menoihin ja mahdollisiin korvaustoimitusten kuluihin

7) yhteistoimintasopimusten perusteella maksettaviin palkkioihin, joilla edistetään maanomistajien tekemien Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelman (METSO) mukaisten tarjousten käsittelyä. Toimintapalkkioita voidaan maksaa välitetyistä tarjouksista, jotka johtavat suojelupäätökseen

8) koron maksamiseen jaksotetuille kauppahinnan ja korvausten maksuerille, jolloin koron suuruus on kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain 95 §:n 1 momentin mukainen

9) elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten maksamiin korvauksiin rauhoitettujen harvinaisten eläinten aiheuttamista vahingoista.

10) kunnille ja kuntien virkistysalueiden hankintaa varten perustamille yhteisöille seudullisesti ja valtakunnallisesti merkittävien virkistysaluehankintojen tukemiseen valtionavustuslain nojalla.

Hankintojen tulee edistää luonnon monimuotoisuuden suojelua.

Valtuus

Valtioneuvoston vahvistamien luonnonsuojeluohjelmien, Natura 2000 -verkoston ja Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelman (METSO) toteuttamiseksi saa tehdä v. 2013 sopimuksia ja antaa sitoumuksia, joista aiheutuu menoja vuoden 2013 jälkeisille vuosille yhteensä enintään 10 000 000 euroa. Valtuudesta saa aiheutua menoja vuoden 2014 loppuun mennessä enintään 5 000 000 euroa, vuoden 2015 loppuun mennessä enintään 8 000 000 euroa ja vuoden 2016 loppuun mennessä yhteensä enintään 10 000 000 euroa.

Selvitysosa: Hankkimalla maata valtiolle luonnonsuojelutarkoituksiin sekä korvausmenettelyllä toimeenpannaan pääasiassa valtioneuvoston vahvistamia luonnonsuojeluohjelmia, Natura 2000 -verkostoa, erityisesti suojeltavien lajien suojelua ja kaavojen suojelualuevarauksia. Lisäksi toteutetaan METSO-ohjelmaa. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten ohella Metsähallitus jatkaa suojelualuehankintoja. Vuosina 1971—2011 on valtion omistukseen hankittu alueita luonnonsuojelutarkoituksiin yhteensä noin 378 000 hehtaaria ja perustettu yksityisiä suojelualueita korvausta vastaan kaikkiaan 152 000 hehtaaria.

Määrärahan käytön arvioidaan jakautuvan siten, että luonnonsuojeluohjelmien ja vastaaviin varauksiin kuuluvien alueiden hankintaan valtion omistukseen käytetään 10 000 000 euroa ja korvauksiin 10 000 000 euroa. Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelman mukaisten metsäalueiden hankintaan ja korvauksiin käytetään 33 730 000 euroa. Virkistysalueiden hankinnan tukemiseen varataan 100 000 euroa. Määrärahasta 2 000 000 euroa on tarkoitus osoittaa Metsähallituksen käyttöön.

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)

	2013	2014	2015	2016	Yhteensä vuodesta 2013 lähtien
Ennen vuotta 2013 tehdyt sitoumukset	3 000	1 000	—	—	4 000
Vuoden 2013 sitoumukset	—	5 000	3 000	2 000	10 000
Menot hteensä	3 000	6 000	3 000	2 000	14 000

2013 talousarvio	53 830 000
2012 talousarvio	50 830 000
2011 tilinpäätös	39 830 000

64. EU:n ympäristörahaston osallistuminen ympäristö- ja luonnonsuojeluhankkeisiin (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 4 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää EU:n komission hyväksymien LIFE-ympäristörahastosta rahoituskausien 2000—2006 ja 2007—2013 osarahoitettavien hankkeiden sekä muiden pilottihankkeiden EU-rahoitusosuuksien maksamiseen.

Määrärahaa saa käyttää noin 50 henkilötyövuotta vastaavan henkilömäärän palkkaamiseen projektitehtäviin. Momentille nettoutetaan työnantajalle maksettavat sairaus- ja äitiyspäivärahat.

Selvitysosa: Määrärahaa käytetään sekä LIFE 2000—2006 ja LIFE+-ohjelman 2007—2013 ohjelmakausien hankkeiden osarahoitukseen.

EU-osarahoitus LIFE-hankkeisiin ja pilottihankkeisiin tuloutetaan momentille 12.35.99.

2013 talousarvio	4 500 000
2012 talousarvio	4 000 000
2011 tilinpäätös	4 000 000

65. Öljyjätemaksulla rahoitettava öljyjätehuolto (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 1 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää öljyjätemaksusta annetun lain 7 §:n nojalla öljyjätteistä ja niiden keräilystä, kuljetuksesta, varastoinnista ja käsittelystä aiheutuvien korvausten maksamiseen öljyjätemaksuina kertyvien varojen käytöstä öljyjätehuoltoon annetussa valtioneuvoston päätöksessä (1191/1997) tarkemmin säädetyin perustein.

Selvitysosa: Määräraha yhdessä momentin 35.10.60 määrärahan kanssa vastaa öljyjätemaksujen kertymää momentille 11.19.08.

2013 talousarvio	1 000 000
2012 talousarvio	300 000
2011 tilinpäätös	300 000

66. Kansainvälisen yhteistyön jäsenmaksut ja rahoitusosuudet (siirtomääräraha 2 v)
Momentille myönnetään 1 324 000 euroa.
Määrärahaa saa käyttää ympäristöministeriön toimialaan liittyvien kansainvälisten järjestöjen ja sopimusten jäsenmaksujen ja rahoitusosuuksien maksamiseen sekä muihin kansainvälisten sitoumusten aiheuttamiin maksuihin ulkomaille.
Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö

	€
Ilmasto ja ilmakehä	220 000
Kemikaalit ja jätteet	110 000
Kasviston, eläimistön ja niiden elinympäristön suojelu	360 000
Meri- ja muu vesiympäristö	544 000
Muut maksut ulkomaille	90 000
Yhteensä	1 324 000

2013 talousarvio	1 324 000
2012 talousarvio	1 324 000
2011 tilinpäätös	1 580 000

70. Alusinvestoinnit (siirtomääräraha 3 v)
Momentille myönnetään 500 000 euroa.
Määrärahaa saa käyttää merivoimien öljyntorjunta-alus Hylkeen peruskorjauksen suunnitteluun.
Selvitysosa: Öljyntorjunta-alus Hylje on Suomen 16 öljyntorjunta-aluksesta öljyntorjuntakyvyiltään kolmanneksi suurin ja tehokkain. Alus on rakennettu v. 1981 ja osittain peruskorjattu v. 1991. Sen peruskorjaus lähitulevaisuudessa on tarpeen tekniikan uudistamiseksi ja aluksen pitämiseksi edelleen täydessä torjunta-valmiudessa. Kokonaisvaltaisen peruskorjauksen valmistelu edellyttää suunnittelun käynnistämistä.
Hylkeen peruskorjaukseen voidaan hakea korvausta öljysuojarahastosta. Korvaukset tuloutetaan momentille 12.35.10.

2013 talousarvio	500 000
2012 talousarvio	850 000
2011 tilinpäätös	2 937 092

(77.) Ympäristötyöt (siirtomääräraha 3 v)

2011 tilinpäätös	13 000 000

20. Yhdyskunnat, rakentaminen ja asuminen

Selvitysosa:

Rakennettu ympäristö on energiatehokas, elinvoimainen ja parantaa ihmisen hyvinvointia
Yhdyskuntarakenteen eheyttämisessä painotetaan erityisesti kaupunkiseutuja, joilla rakenteen hajautuminen vaikeuttaa arjen sujumista, lisää liikennetarvetta ja haittaa siirtymistä henkilöautoilusta kestävämpiin kulkumuotoihin. Maankäyttö- ja rakennuslain vaikutusten ja toimivuuden arvioinnin

perusteella tarkastellaan erityisesti yhdyskuntarakenteen ohjauksen välineitä toimintaympäristön muutokset huomioon ottaen.

Maakunta- ja yleiskaavoituksen strategista merkitystä yhdyskuntarakenteen ohjauksessa painotetaan. Yhdyskuntarakenteeseen ja päästövaikutuksiin liittyvää vaikutusten arviointia kehitetään. Kaupan ohjauksessa painotetaan vaikutuksia palvelurakenteeseen, lähipalveluihin ja keskustojen kehittämiseen.

Edistetään avustuksin ja ohjauksella tuulivoimarakentamista ympäristön, talouden ja kokonaistalouden kannalta optimaalisille paikoille tavoitteena tuulivoimakapasiteetin lisääminen 2 000 megawattiin vuoteen 2020 mennessä.

Tuulivoimakapasiteetti

2009	2010	2011	2012 Arvio	2013 Arvio
147 MW	198 MW	198 MW	350 MW	570 MW

Ympäristöministeriö koordinoi metropolipolitiikkaa, jolla kehitetään metropolialuetta kokonaisuutena painottamalla eri toimijoiden välisten yhteistyömuotojen kehittämistä ja kansallisten politiikkatoimenpiteiden aluelähtöistä räätälöintiä. Keskeisiä hankkeita ovat MAL-aiesopimus, metropolialueen kilpailukykyaiesopimus, maahanmuuttajien aiesopimus ja sosiaalisen eheyden kumppanuusohjelma.

Energiatehokkaalla rakentamisella, nykyisen rakennuskannan energiatehokkuuden parantamisella ja uusiutuvan energian käyttöönotolla rakennusten lämmityksessä saavutetaan mittavia energiansäästöjä ja päästövähennyksiä. Käynnissä on uudistetun rakennusten energiatehokkuusdirektiivin toimeenpano. Korjausrakentamisen energiavaatimuksia koskevat säädökset tulevat voimaan. Rakennusten energiatehokkuusdirektiivin edellyttämä uusittu energiatodistusmenettely otetaan käyttöön ja energiatodistusten valvontajärjestelmä perustetaan Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskukseen. Aloitetaan säädösten valmistelu minimivaatimuksista uusiutuvan energian käytölle rakennusten lämmityksessä sekä jatketaan selvityksiä lähes nollaenergiarakennuksista. Toimeenpannaan direktiivin mukainen lämmitys- ja ilmastointijärjestelmien tarkastus- tai neuvontamenettely. Uudistusten toimeenpanoa ohjataan opasmateriaalilla ja neuvonnalla.

Uusien rakennustuoteryhmien energiamerkintää ja energiaa käyttävien tuotteiden ekologisen suunnittelun vaatimuksia valmistellaan ja huolehditaan säännösten toimeenpanosta. Toteutetaan tarvittava markkinavalvonta ja informaatio-ohjaus. Jatketaan selvitystyötä rakennusmateriaalien ympäristövaikutusten huomioimiseksi rakentamisen ohjauksessa. Saatetaan valmiiksi toimenpideohjelma rakentamisen materiaalitehokkuuden edistämiseksi, ja ryhdytään toteuttamaan sitä. Annetaan ympäristöministeriön asetus kantavien rakenteiden suunnittelusta ja valmistellaan siihen liittyvä ympäristöministeriön ohje. Rakennusten kosteus- ja homeongelmien vähentämiseksi sekä niiden ennaltaehkäisemiseksi jatketaan vuosille 2009—2013 ajoittuvaa "Valtakunnalliset kosteus- ja hometalkoot" -toimenpideohjelmaa. Vuonna 2013 keskitytään erityisesti kiinteistön omistajien opastukseen sekä asennemuutokseen. Arvioidaan korjaus- ja energia-avustusten vaikuttavuutta ja kohdentumista.

EU:n rakennustuoteasetuksesta johtuvaa lainsäädännön uudistamista rakennustuotteiden hyväksynnästä jatketaan antamalla uusi tuotehyväksyntäasetus sekä tarkistamalla rakennustuotteiden hyväksynnän tyyppihyväksyntäasetuksia. Jatketaan rakentamismääräysten sopeuttamista eurooppalaiseen kehitykseen. Lisäresursseja tarvitaan rakennustuotteiden markkinavalvontaan, jonka kasvu aiheutuu sekä CE-merkinnän pakollisuudesta että uudesta tuotehyväksyntälaista.

Kulttuuriympäristön merkitystä monipuolisen elinympäristön voimavarana vahvistetaan. Ministeriöiden yhteistyönä laaditaan valtakunnallinen kulttuuriympäristöstrategia, jonka avulla yhtenäistetään ja parannetaan kulttuuriympäristön suojelun ja hoidon laatua sekä luodaan alan kansainvälisten sopimusten kansalliselle toimeenpanolle kehykset.

Asuinolot vastaavat ihmisten asumistarpeita ja asuntomarkkinat toimivat

Heikon talouskehityksen takia asuntorakentamisen arvioidaan alenevan alle 30 000 asuntoon v. 2012. Matala korkotaso ja odotukset talouskehityksen piristymisestä v. 2013 pitänevät asuntorakentamisen kokonaistason varsin vakaana. Sekä omistus- että vuokra-asuntojen merkittävää lisätarjontaa tarvitaan pitkällä aikavälillä isoissa kasvukeskuksissa. Kaupungistumisen jatkuminen, väestön ikääntyminen ja kasvavan palvelusektorin työvoimatarve sekä maahanmuuton kasvu lisäävät erityisesti vuokra-asuntoihin kohdistuvaa kysyntää kaupunkiseuduilla. Tilanne on erityisen vaikea Helsingin seudulla, jossa kohtuuhintaisten asumisratkaisujen tarve on suuri.

Kysyntää vastaava asuntotuotanto ja asumisen kohtuuhintaisuus edellyttävät asuntotonttien riittävää kaavoitusta. Kasvukeskuksissa tonttien saatavuutta on tarpeen lisätä erityisesti työpaikkakeskittymien läheisyydessä ja alueilla, jotka voivat tukeutua hyviin joukkoliikenneyhteyksiin. Lisäksi palvelujen tulee olla helposti saavutettavissa uusilla asuinalueilla. Helsingin seudulla yhdyskuntarakennetta on tarkoituksenmukaista eheyttää myös raideliikenteeseen tukeutuvalla täydennysrakentamisella.

Suurimmilla kaupunkiseuduilla aiesopimusten tavoitteena on luoda eheitä, toimivia ja kilpailukykyisiä kaupunkiseutuja vahvistamalla seudun kuntien keskinäistä sekä koko kaupunkiseudun ja valtion välistä sitoutumista yhteisiin tavoitteisiin. Aiesopimusmenettelyn käyttöä kaupunkiseuduilla laajennetaan alueellisesti ja sisällöllisesti siten, että niiden yhteydessä tarkastellaan myös palveluja ja elinkeinoja. Myös metropolipolitiikalla edistetään erityisesti Helsingin seudun kestävää yhdyskuntarakennetta ja monipuolista asuntotarjontaa työvoiman saannin ja kilpailukyvyn edellytysten sekä sosiaalisen eheyden turvaamiseksi. Valtaosa valtion tukemasta asuntotuotannosta kohdistetaan suurimpiin kasvukeskuksiin erityisesti Helsingin seudulle.

Asuntotuotannon alue- ja tyyppijakauma

	2010	2011	2012 arvio	2013 arvio
Asuntotuotanto				
Kasvukeskukset	18 600	18 500	17 000	18 000
Muu maa	14 300	13 500	11 000	12 000
ARA-tuotanto (osapäätökset):				
Kasvukeskukset	10 300	5 000	6 000	6 000
Muu maa	1 800	1 000	1 000	1 000
Erityisryhmille tarkoitetut asunnot ARA-tuotannossa	3 700	3 800	3 800	3 800
Pienten asuntojen osuus ARA-tuotannossa (normaalit vuokra- ja asumisoikeustalot), %	65	60	70	70
Asuntojen hintojen muutos, %	8,7	2,7	0	1
Vapaarahoitteisten vuokrien muutos, %	2,2	3,1	3	2
Aravavuokrien muutos, %	3,1	2,7	3	2

Helsingin seudun aiesopimuksen toteutuminen aiesopimuskunnissa

Tavoite	Pitkän aikavälin tavoite/v	2010 toteutuma	2011 toteuma	2012 arvio	2013 arvio
Uudet kaavat (asuntoa)	13 000	7 800	8 800	—	13 000
Koko asuntotuotanto (alkava)	13 000	11 900	11 200	10 200	12 000
Valtion tukema vuokra-asuntotuotanto (alkava)[1]	2 600	2 200	2 200	2 800	2 500

[1)] Vuosien 2010-2011 määrät eivät sisällä välimallin vuokra-asuntoja eivätkä asumisoikeusasuntoja.

Pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämisohjelmaa jatketaan hallituksen tekemän periaatepäätöksen mukaan tavoitteena pitkäaikaisasunnottomuuden poistaminen vuoteen 2015 mennessä. Hajautettuihin asumisratkaisuihin sekä asunnottomuuden ennaltaehkäisemiseen panostetaan. Asumisen tukitoimissa korostuu monialainen liikkuva, kotiin vietävä tuki. Toteutetaan vaikuttavuusseuranta sekä EU-tason follow up-arviointi. Kansallista sekä kansainvälistä yhteistä kehittämistyötä jatketaan.

Asunnottomien määrä

	2010	2011	2012 arvio	2013 arvio
Yhden hengen taloudet yhteensä	7 877	7 572	7 100	6 600
Perheet yhteensä	349	423	470	470
Pitkäaikaisesti asunnottomat yhteensä	3 079	2 730	2 200	1 900

Toimivia asumisratkaisuja ja asuinoloja ikääntyneille edistetään ikääntyneiden asumisen kehittämisohjelman mukaisesti. Erityisryhmien asuntojen tarvetta lisäävät heikkokuntoisten vanhusten kasvava määrä ja erityisryhmien vähenevät laitoshoitopaikat. Erityisryhmien asuntojen investointiavustukset kohdennetaan ensisijaisesti heikoimpien ryhmien asuntotuotannon edistämiseen. Kehitysvammaisten asumistilannetta parannetaan toteuttamalla heille suunnattua asumisen ohjelmaa, jonka tavoitteena on vähentää kehitysvammaisten laitospaikkojen määrä neljännekseen vuoteen 2015 mennessä. Lisäksi kehitetään mielenterveyskuntoutujien asumista.

Korkotukilainoituksen lisäksi vuokra-asuntojen rakentamista tuetaan yleishyödyllisyyssäännösten ulkopuolisella välimallilla, jossa tukielementtinä on valtion täytetakaus. Valtion tukeman tuotannon perusteena on asuntojen pitkäaikainen käyttötarve ja hankkeiden taloudellinen kestävyys.

Valtion tukema asuntojen uustuotanto, perusparantaminen ja asuntojen hankinta sekä muu asuntotuotanto vuonna 2011 ja arvio vuosista 2012—2013

	2011 toteuma asuntoa	2012 arvio asuntoa	2013 arvio ja valtuudet asuntoa
Aloitetut uudet asunnot yhteensä	32 000	28 000	30 000
— asuntolainojen korkotuki	6 655	7 000	7 000
— täytetakauksellinen välimalli	70	500	2 000
— vapaarahoitteiset ym. asunnot	25 300	20 500	21 000
Korjaustoiminnan korkotukilainoitus	6 200	15 000	15 000
Asuntojen hankinta			
— asuntosäästöpalkkiojärjestelmä	6 500	1 500	1 500
— korkotukilainoitus, sosiaaliset vuokra-asunnot	170	500	500
Kotitalouksien asuntolainojen valtiontakaus[1]	19 000	15 000	15 000

[1)] Kohdistuu pääosin hankintoihin, mutta myös korjauksiin ja rakentamiseen.

Asuinalueiden kehittämisessä painotetaan erityisesti suurimpien kaupunkien asuinalueita sekä niille sosiaalista eheyttä luovia toimenpiteitä, joilla parannetaan alueiden palvelukykyä, asukkaiden toimintamahdollisuuksia sekä alueiden toimivuutta. Vahvistetaan kaupunkistrategista kehittämisotetta asuinalueiden elinvoiman tukemiseksi ja kehittämistiedon levittämistä.

Valtion asuntorahaston takauskannan merkitys korostuu jatkossa

Valtion tukeman asuntotuotanto lisää valtiontakausvastuiden määrää. Korkotuettu tuotanto keskittyy kuitenkin valtaosin kasvukeskuksiin, minkä takia lainoihin kohdistuva takausriski on pieni.

Myös aiemmin myönnetty aravalainakanta painottuu suuriin kasvukeskuksiin vähentäen lainoihin liittyviä taloudellisia riskejä. Valtiokonttorin luottoriskimallin mukaan lainapääomista noin 94 % on pienen tai vähäisen riskin kunnissa. Maksuongelmat keskittyvät pääosin väestöltään väheneville alueille ja aiheutuvat lähinnä yhteisöjen taloutta rasittavista tyhjistä asunnoista. Ongelmayhtiöissä lainojen pääomat ovat varsin suuria ja lyhennykset takapainotteisia samalla, kun vuokrien korottaminen alueen asuntomarkkinan vuoksi on vaikeaa.

Ongelmia lievitetään tarvittaessa vapauttamalla kohteita rajoituksista sekä kohdekohtaisin tuki- ja huojennustoimin. Tukitoimia kehitetään joustavammiksi Asuntopoliittisen toimenpideohjelman mukaisesti ns. AKKU-työryhmän ehdotusten pohjalta osana väestöltään vähenevien alueiden asumisen kehittämistä. Toimissa painotetaan kustannustehokkaita toimenpiteitä. Mahdollisuutta aravalainojen ennenaikaisiin takaisinmaksuihin rahoituslaitoslainoilla helpotetaan valtiontakauksin.

Asuinrakennusten perusparannukset kohdennetaan pitkäikäisen käytön kohteisiin. Valtion takaamien omistusasuntolainojen maksuviiveiden määrä suhteessa lainakantaan on vähäinen ja takauskorvausten odotetaan edelleen pysyvän alhaisena.

	2010	2011	2012 arvio	2013 arvio
Aravalainakanta (milj. euroa, tilanne 31.3.)	8 500	8 300	7 800	7 400
Vuokra- ja asumisoikeustalojen korkotukilainojen takaukset (milj. euroa, tilanne 31.12.)	5 800	7 100	8 000	9 000
Omistusasuntolainojen valtiontakausten vastuu (milj. euroa, tilanne 31.12.)	1 800	1 800	1 900	1 900
Maksuviiveellisten (270 päivää) aravalainojen osuus aravalainakannasta (tilanne 31.3.), %	0,13	0,24	0,22	0,20
Omistusasuntolainojen valtiontakauksista maksetut takauskorvaukset (1 000 euroa)	410	512	600	600
Arava-rajoituksista vapauttamispäätökset (asuntoja)	4 000	2 600	3 000	3 000

Asumisen tuen kehitys vuosina 2011—2013 (milj. euroa)

	2011	2012 arvio	2013 arvio
Talousarviosta maksettavat tuet			
— Asuntojen korjaus- ja energia-avustukset 35.20.55	90,5	56,3	50,5
— Suhdanneluonteinen korjausavustus 35.20.56	46,0	15,0	—
Asuntolainojen korkojen verovähennysoikeudesta saatava tuki (arvio)	520	480	520
Valtion asuntorahastosta maksettavat tuet			
Korkotuet			
— asuntolainojen korkotuki	20,1	30,0	43,0
— asuntosäästöpalkkiojärjestelmän korkotuki ja asuntosäästöpalkkio	15,2	—	—
Avustusten myöntämisvaltuudet			
— käynnistysavustus	25,0	—	—
— avustukset erityisryhmille	110	110	110
— tervehdyttämisavustukset vuokra- ja asumisoikeustaloille	2,6	2,6	2,6

— purkuavustukset	2,0	2,0	2,0
— avustus kunnallistekniikan rakentamiseen	10,0	10,0	15,0
— asuinaluekohtainen avustus kasvukeskusten kunnille	3,0	—	4,0
— aluekohtainen avustus väestöltään väheneville kunnille	0,6	—	—
— aravatalojen purkuakordit	3,5	3,5	3,5
— aravatalojen rajoitusakordit	3,0	1,5	3,0
— asumisneuvontatoiminta	—	0,6	0,6
Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen tutkimus- ja kehittämisraha	0,7	0,7	0,7
Asuntotuotannon korkotukilainojen hyväksymisvaltuus	975	1 025	1 040
Valtion takausvaltuus täytetakauksellisen välimallin vuokratalojen rakentamislainoille	285	250	285
Kokonaistakausvaltuuden muutos omistusasuntolainoille	0	0	0

01. Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 4 884 000 euroa.

Selvitysosa: Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus edistää kestävää ja kohtuuhintaista asumista tukien toimeenpanolla, ohjauksella ja valvonnalla sekä niihin kytkeytyvällä kehittämistoiminnalla. Virasto hoitaa valtion asuntorahastosta ja valtion talousarviosta rahoitettavia asuntojen korkotukilainoitukseen sekä valtion takauksiin ja avustuksiin liittyviä tehtäviä sekä rahoittaa asumisen tutkimus- ja kehittämishankkeita. Lisäksi se ohjaa ja valvoo yleishyödyllisten asuntoyhteisöjen toimintaa, tekee lainoihin ja takauksiin liittyvää riskienhallintaa sekä vastaa asumisen ja asuntomarkkinoiden informaatiopalveluista.

Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen toiminnassa korostuvat kohtuuhintaista vuokra-asuntotuotantoa, erityisryhmien asumista ja asuntokannan kehittämistä koskevat tehtävät. Erityisesti se ottaa huomioon vaatimuksen kohtuuhintaisesta asuntotuotannosta Helsingin seudulla ja muilla kasvukeskusalueilla, energiatehokkuuden parantamisen, vanhenevan väestön asumistarpeet ja asuinalueiden kehittämisen. Uutena tehtävänä virasto vastaa vuodesta 2013 energiatodistusmenettelyn valvonnasta ja huolehtii energiatodistustietojärjestelmän ylläpidosta.

Ympäristöministeriö asettaa Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen toiminnalliselle tuloksellisuudelle seuraavat alustavat tulostavoitteet vuonna 2013:

Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus

- painottaa asuntotuotantotuen tehokasta toimeenpanoa edistäen erityisesti Helsingin seudun ja muiden aiesopimuskuntien normaalia vuokra-asuntotuotantoa sekä hankkeiden toteutumista kilpailumenettelyin siten, ettei hankkeiden kustannusten nousu ylitä kohtuullista tasoa
- kohdentaa erityisryhmien investointiavustukset kaikkein heikoimmille ryhmille ja tukee osaltaan ikääntyneiden asumisen kehittämisohjelman ja kehitysvammaisten asumista koskevan periaatepäätöksen toteuttamista sekä pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämisohjelman jatkoa
- edistää rakennusten energiatehokkuuden parantamista, erityisesti eheää yhdyskuntarakennetta sekä uutena tehtävänä rakennusten energiatodistusmenettelyn tuloksellista käyttöönottoa ja kehittää rahoittamiensa hankkeiden elinkaarivaikutusten arviointia
- kehittää ohjaus- ja valvontatoimintaa ennakoivammaksi ja vaikuttavammaksi varmistaen asuntotuotantotuen kohdentumisen asukkaille ja kehittää asuntokantaa osana luottoriskien hallintaa
- täsmentää rooliaan asumisen tutkimus- ja kehittämishankkeiden toteuttamisessa ja koordinoinnissa painottaen erityisesti tulosten vaikuttavuutta käytännössä

Keskeisten suoritteiden kehitys

	2010 toteutuma	2011 toteuma	2012 arvio	2013 arvio
Korkotukilainaksi hyväksyminen, päätöksiä kpl	516	307	320	320
ARAn myöntämät avustukset, maksatuksia kpl	952	875	800	750
Kuntien myöntämät avustukset, maksatuksia kpl	5 656	5 633	4 800	4 500
Avustukset hissien rakentamiseen, päätöksiä kpl	322	279	100	100
Avustukset terveyshaittojen poistamiseen, päätöksiä kpl	83	72	100	100
Luovutuksensaajan nimeämiset	55	42	40	40
Rajoituksista vapauttamiset, päätöksiä kpl	161	158	150	150
Omistusasuntolainojen takauskorvaukset, päätöksiä kpl	50	41	40	40
Kehittämisrahalla tehdyt hankintapäätökset	32	30	25	25
Kuntien vuokratalojen ja yleishyödyllisten yhteisöjen ohjaus- ja valvontakäynnit	3	8	18	18
Korjaus- ja energia-avustusten tarkastuskäynnit kunnissa, kpl	5	4	5	5

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Palkkausten tarkistukset	150
Yhteishankintojen lisääminen (HO)	-10
Julkisen hallinnon atk-menosäästö (HO)	-19
Energiatodistusmenettelyn valvontatehtävät (2 htv)	120
Asunto- ja lainakannan riskienhallinnan tehtävät (2 htv)	120
Tasomuutos	2
Yhteensä	363

2013 talousarvio	4 884 000
2012 II lisätalousarvio	79 000
2012 talousarvio	4 521 000
2011 tilinpäätös	4 693 000

37. Avustukset kaavoitukseen ja maankäytön ohjaukseen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 1 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää avustusten maksamiseen tuulivoimarakentamista ohjaavien kaavojen laatimista varten.

Ympäristöministeriö myöntää avustukset tuulivoimarakentamista ohjaavien kaavojen laatimista varten valtionavustuslain (688/2001) nojalla. Avustusta voidaan myöntää maakunnan liitoille ja kunnille enintään 70 % kaavan laatimisesta aiheutuvista kuluista.

Selvitysosa: Määrärahaa käytetään tuulivoimarakentamista ohjaavien kaavojen laadinnan tukemiseen. Mikäli kaavassa käsitellään tuulivoimarakentamisen ohella muita ohjaustarpeita, voidaan avustusta myöntää vain siihen osaan kuluja, jotka aiheutuvat tuulivoimarakentamisen ohjaamisesta kaavoituksessa. Avustuksilla edistetään valtioneuvoston hyväksymän ilmasto- ja energiastrategian tavoitetta lisätä tuulivoiman asennettua kokonaistehoa nykyisestä noin 200 megawatista 2 000 megawattiin vuoteen 2020 mennessä. Tavoitteen toteutuminen edellyttää tuulivoimarakentamista ohjaavien kaavojen laatimista. Tuulivoimarakentaminen ohjataan kaavoituksella riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin perustuen ympäristön, teknisen infrastruktuurin, kansalaisten ja kokonaistalouden kannalta optimaalisille paikoille ensisijaisesti useamman voimalan yksiköihin ja sovitetaan yhteen muun muassa maiseman, asutuksen ja luonnonympäristön kanssa.

2013 talousarvio	1 000 000
2012 talousarvio	2 000 000
2011 tilinpäätös	2 000 000

55. Avustukset korjaustoimintaan (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 50 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää asuntojen korjaus-, energia- ja terveyshaitta-avustuksista annetun lain (1184/2005) mukaisiin avustuksiin.

Selvitysosa: Korjausavustusten painopisteenä ovat hissien rakentaminen sekä vanhusten ja vammaisten henkilöiden asuntojen korjaaminen. Avustuksia myönnetään lisäksi asuinrakennusten huoltokirjojen, kuntoarvioiden ja kuntotutkimusten kustannuksiin sekä asuinrakennusten liikkumisesteiden poiston ja terveyshaittojen poiston kustannuksiin. Muita lain (1184/2005) mukaisia korjaus- ja terveyshaitta-avustuksia ei myönnetä. Energia-avustuksia myönnetään mainitun lain mukaisiin käyttötarkoituksiin poislukien avustukset uusiutuvaa energiaa hyödyntävien lämmitystapojen käyttöönottoon.

2013 talousarvio	50 500 000
2012 talousarvio	56 300 000
2011 tilinpäätös	90 500 000

(56.) Suhdanneluonteiset avustukset asunto-osake- ja vuokrataloyhtiöiden korjauksiin (arviomääräraha)

Selvitysosa: Momentti ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta.

2012 talousarvio	15 000 000
2011 tilinpäätös	49 818 057

60. Siirto valtion asuntorahastoon

Momentille ei myönnetä määrärahaa.

Korkotukilainat ja valtiontakaukset

Vuonna 2013 saa valtion asuntorahaston varoista tuettaviksi korkotukilainoiksi hyväksyä vuokra-asuntolainojen ja asumisoikeustalolainojen korkotuesta annetun lain (604/2001) mukaisia lainoja, omistusasuntolainojen korkotuesta annetun lain /1204/1993 mukaisia omakotikorkotukilainoja ja asunto-osakeyhtiötalolainojen korkotuesta annetun lain (205/1996) mukaisia perusparannuslainoja yhteensä enintään 1 040 000 000 euroa.

Vuonna 2013 saa vuokra-asuntojen rakentamislainojen valtiontakauksesta annetun lain (856/2008) mukaisia lainoja hyväksyä takauslainoiksi siten, että niistä valtiolle aiheutuvien takausvastuiden määrä on yhteensä enintään 285 000 000 euroa.

Vuonna 2013 saa valtiontakauksesta aravalainan takaisinmaksamiseksi annetun lain (868/2008) mukaisia lainoja hyväksyä takauslainoiksi siten, että niistä valtiolle aiheutuvien takausvastuiden määrä on yhteensä enintään 1 000 000 000 euroa.

Omistusasuntolainojen valtiontakauksista annetun lain (204/1996) mukaisten valtionvastuiden kokonaismäärä saa vapaarahoitteisissa ja asp-lainoissa olla yhteensä enintään 2 200 000 000 euroa vuoden 2013 lopussa. Lisäksi vuokra-asuntolainojen ja asumisoikeustalolainojen korkotuesta annetun lain mukaisiin lainoihin tulee lainojen hyväksymisvaltuuden mukainen valtionvastuu.

Valtion asuntorahaston varoista maksetaan vuokra-asuntolainojen ja asumisoikeustalolainojen korkotuesta annetun lain, vuokra-asuntolainojen korkotuesta annetun lain (867/1980), asumisoikeustalolainojen korkotuesta annetun lain (1205/1993), korkotuesta vuokra-asuntojen rakentamislainoille vuosina 2009 ja 2010 rakennusalan työllisyyden edistämiseksi annetun lain, omistusasuntolainojen korkotuesta annetun lain, asunto-osakeyhtiötalolainojen korkotuesta annetun lain ja oman asunnon hankintaan myönnettävien lainojen korkotuesta annetun lain (639/1982) mukaiset korkotuet, korkohyvitykset ja luottovarauskorvaukset. Lisäksi asuntorahaston varoista katetaan vuokra-asuntolainojen korkotuesta annetun lain 9 ja 9 a §:ssä, asumisoikeustalolainojen korkotuesta annetun lain 10 §:ssä, vuokra-asuntolainojen ja asumisoikeustalolainojen korkotuesta annetussa laissa, vuokratalojen rakentamislainojen valtiontakauksesta annetussa laissa, korkotuesta vuokra-asuntojen rakentamislainoille vuosina 2009 ja 2010 rakennusalan työllisyyden edistämiseksi annetussa laissa, valtiontakauksesta aravalainan takaisin maksamiseksi annetussa laissa sekä omistusasuntolainojen valtiontakauksista annetussa laissa tarkoitetut valtionvastuut.

Lykkäykset, velkajärjestelyt ja akordit

Henkilökohtaisen aravalainan saajasta itsestään riippumattomista syistä aiheutuvien vaikeuksien lieventämiseksi voidaan v. 2013 aravalain 46 §:n ja arava-asetuksen (1587/1993) 28 §:n nojalla myöntää yhteensä enintään 30 000 euroa lykkäystä lainan korkojen, lyhennysten tai molempien maksamisesta.

Valtiokonttorilla on oikeus yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain (57/1993) 78 §:ssä tarkoitetun vapaaehtoisen velkajärjestelyn yhteydessä ja yrityksen saneerauksesta annetun lain (47/1993) 97 §:ssä tarkoitetun vapaaehtoisen velkasaneerauksen yhteydessä luopua osasta valtion varoista myönnetyn asuntorahastoon takaisin maksettavan asuntolainan pääomaa ja korkoa.

Valtiokonttorilla on oikeus pakkohuutokaupan sijaan aravavuokra-asunnon tai arava-vuokratalon vapaaehtoiseen myyntiin ja oikeus luopua osasta valtion asuntolainan pääomaa, jos valtiolle syntyvien luottotappioiden arvioidaan vapaaehtoisella kaupalla jäävän pienemmiksi kuin pakkohuutokaupalla.

Purettaessa pysyvästi tyhjilleen jääneitä aravavuokrataloja väestöltään vähenevillä alueilla saa v. 2013 valtion vastuulle aravarajoituslain (1190/1993) 17 a §:n mukaisesti jättää aravalainapääomia enintään 3 500 000 euroa. Lisäksi saa, jos se on välttämätöntä suurempien luottotappioiden estämiseksi asuntotarpeeltaan supistuvilla alueilla, valtion vastuulle aravarajoituslain 16 a §:n nojalla jättää aravalainapääomia yhteensä enintään 3 000 000 euroa vuonna 2013.

Avustukset

Vuonna 2013 saa valtion asuntorahaston varoista myöntää avustuksista erityisryhmien asunto-olojen parantamiseksi annetun lain (1281/2004) mukaisia avustuksia yhteensä enintään 110 000 000 euroa.

Vuonna 2013 saa valtion asuntorahaston varoista myöntää vuokra- ja asumisoikeustaloyhteisöjen talouden tervehdyttämisavustuksista annetun lain (1030/2008) mukaisia avustuksia yhteensä enintään 2 600 000 euroa, josta Valtiokonttori saa käyttää enintään 100 000 euroa taloudellisissa vaikeuksissa olevien asuntoyhteisöjen talouden tervehdyttämistä ja kunnossapidon suunnittelua edistävistä selvityksistä ja toimenpiteistä aiheutuviin kustannuksiin.

Vuonna 2013 saa valtion asuntorahaston varoista valtionavustuslain nojalla myöntää asuntojen purkuavustuksia yhteensä enintään 2 000 000 euroa siten kuin aravavuokratalojen purkamiskustannuksiin myönnettävästä avustuksesta annetulla valtioneuvoston asetuksella (79/2006) on tarkemmin säädetty.

Vuonna 2013 saa valtion asuntorahaston varoista valtionavustuslain nojalla myöntää määräaikaisia hankekohtaisia avustuksia yhteensä enintään 15 000 000 euroa siten kuin uusien asuntoalueiden kunnallistekniikan rakentamiseen vuosina 2013–2015 myönnettävistä valtionavustuksista annettavalla valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään. Lisäksi saadaan tehdä ehdollisia ennakkopäätöksiä mainittuun tarkoitukseen vuosina 2014–2015 myönnettävistä avustuksista. Ehdollisten ennakkopäätösten mukaan myönnettävien avustusten määrä saa olla yhteensä enintään 30 000 000 euroa.

Vuonna 2013 Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus saa valtion asuntorahaston varoista valtionavustuslain nojalla myöntää yhteensä enintään 600 000 euroa asumisneuvojatoimintaan. Avustuksen määrä on enintään 20 % kustannuksista. Avustusta ei voida myöntää, jos avustuksen saajalle on myönnetty muuta avustusta samoihin kustannuksiin.

Vuonna 2013 saa valtion asuntorahaston varoista valtionavustuslain nojalla myöntää määräaikaisia avustuksia asuinalueiden elinvoiman edistämiseksi sekä segregaation ehkäisemiseksi yhteensä enintään 4 000 000 euroa. Avustusta voidaan myöntää Helsingin, Tampereen, Turun, Oulun, Jyväskylän, Kuopion, Lahden, Porin, Seinäjoen, Vaasan, Joensuun ja Lappeenrannan seutujen kunnille. Avustuksen myöntämisen edellytyksenä on, että asuinalueiden kehittäminen on osa kunnan strategista suunnittelua. Avustusta voidaan myöntää alueen yhteisöllisyyttä ja elinvoimaa vahvistavien tilojen ja toimintojen suunnitteluun, kehittämiseen ja toteuttamiseen, täydennysrakentamisen edellytysten parantamiseen sekä asuinympäristön laadun ja esteettömyyden parantamiseen. Avustusta voidaan myöntää myös tutkimuslaitoksille edellä mainittuja hankkeiden toteutumista edistävään tutkimukseen sekä hyvien toimintamallien vakiinnuttamiseen liittyvään oppimateriaalituotantoon. Lisäksi ympäristöministeriö ja Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus voivat käyttää 200 000 euroa vuodessa ohjelman toteuttamista tukevaan viestintään. Avustettavan hankkeen kustannukset hyväksyy ja avustuksen myöntää asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus. Avustuksen määrä voi olla enintään 20 % hankkeen kustannuksista. Tutkimus- ja selvityshankkeissa avustus voi olla 100 %.

Tutkimus- ja kehittämistoiminta

Vuonna 2013 Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus saa käyttää valtion asuntorahaston varoista enintään 700 000 euroa asumisen tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoittamiseen ympäristöministeriön vahvistaman käyttösuunnitelman mukaisesti.

Varainhankintavaltuudet

Asuntorahastolla saa kerrallaan olla lainaa yhteensä enintään 2 500 000 000 euroa.

Selvitysosa: Valtioneuvoston asuntopoliittisen toimenpideohjelman mukaisesti vuosina 2013—2015 kaavoitustavoitteiden saavuttamista tuetaan 30 prosentin suuruisilla kunnallistekniikka-avustuksilla, joihin varataan vuosittain 15 milj. euroa. Avustukset sidotaan kohtuuhintaisen asuntotuotannon toteutumiseen, kuntien välisen yhteistyön edistämiseen ja yhdyskuntarakenteen eheyttämiseen. Avustus kohdistuu kasvukeskuksiin painopisteenä Helsingin seutu. Avustuksilla edistetään valtion ja kasvukeskuskuntien välille solmittujen aiesopimusten toteuttamista.

Asumisneuvojatoiminnan avustamista jatketaan lähinnä pitkäaikaisasunnottomuusohjelmaan, maahanmuuttajien ja mielenterveyskuntoutujien asumiseen liittyen sekä nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi.

Asuinalueiden elinvoiman edistämiseksi sekä sergegaation ehkäisemiseksi laadittavan poikkihallinnollisen ohjelman toteuttamista varten varataan avustuksiin vuosittain 4 miljoonaa euroa vuosina 2013–2015 asuntopoliittisen toimenpideohjelman mukaisesti. Ohjelma kohdistetaan työ- ja elinkeinoministeriössä valmisteilla olevan kasvusopimusmenettelyyn piirin tuleville kaupunkiseuduille (metropolialue, Tampere, Turku, Oulu, Jyväskylä, Kuopio, Lahti sekä ns. Viisikko-kunnat (Pori, Seinäjoki, Vaasa, Joensuu ja Lappeenranta). Ohjelmaehdotukset kootaan kaupunkiseuduilta pyydettävien kasvusopimusehdotusten osana ja avustusten edellytykset arvioidaan syksyllä 2012 kasvusopimusehdotusten käsittelyn yhteydessä.

Vuonna 2013 valtion asuntorahaston velka vähenee. Asuntorahaston velka rahoitetaan lyhytaikaisin velkasitoumuslainoin, joiden määräajoin tapahtuva erääntyminen ja uusiminen edellyttävät todellista velkaa suurempaa varainhankintavaltuutta.

Asuntorahaston rahoitusrakenteen arvioidaan muodostuvan vuonna 2013 seuraavaksi:

Asuntorahaston rahoitusrakenne vuonna 2013

	milj. €
Arvioitu saldo 1.1.2013	80

Tulot	
— Tulot asuntolainoista	610
— Tulot takausmaksuista	5
Menot	
— Korkotuki- ja avustusmenot	165
— Rahaston velkojen menot	
— korot	50
— kuoletukset	280
— Siirto talousarvioon	117
Arvioitu saldo 31.12.2013	83

2013 talousarvio	—
2011 tilinpäätös	—

64. Avustukset rakennusperinnön hoitoon (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 2 350 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) rakennusperinnön suojelusta annetun lain (498/2010) 13 §:n nojalla suoritettaviin korvauksiin ja suojelun toteuttamisesta valtiolle aiheutuviin menoihin

2) maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 57 §:n 3 momentin mukaisiin avustuksiin kunnille

3) avustuksiin yksityisille omistajille, rakennusperinnön hoitoa edistäville yhteisöille, kunnille ja kuntayhtymille kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden kohteiden ja niiden välittömän ympäristön kunnossapitoon, suojeluun ja parantamiseen sekä säilyttämisen edellyttämiin selvityksiin ja tietopalveluun.

4) merkittäviin maisema-alueisiin ja kansallisiin kaupunkipuistoihin kuuluvan rakennetun ympäristön hoidon ja kunnostuksen avustuksiin.

Kunnille ja kuntayhtymille voidaan myöntää avustusta myös kulttuurihistoriallisesti arvokkaan kohteen hankkimiseksi, jos hankinnasta aiheutuvat kustannukset muodostuvat kunnan tai kuntayhtymän taloudelliseen asemaan nähden kohtuuttomaksi.

Avustusta rakennusperinnön hoitoon saa myöntää enintään 50 % toimenpiteiden kustannuksista. Erittäin arvokkaaseen, rakennustavaltaan tyypilliseen tai ainutlaatuiseen kohteeseen, johon uusi käyttötapa on vaikeasti sovitettavissa tai jolla on valtakunnallista merkitystä, voidaan avustusta myöntää tätä enemmän, kuitenkin enintään 80 % toimenpiteiden kustannuksista.

Selvitysosa: Määrärahaa käytetään pääasiassa yksityisten omistajien avustamiseen arvokkaan rakennusperinnön säilymisen turvaamiseksi suojeluarvojen mukaisella tavalla.

2013 talousarvio	2 350 000
2012 talousarvio	1 350 000
2011 tilinpäätös	2 350 000